

Universiteit Antwerpen
| Faculteit Sociale Wetenschappen

MASTERPROEF

Academiejaar 2021 – 2022

**DISCRIMINATIE EN VERTROUWEN VAN DE LGBTQ+-COMMUNITY IN DE POLITIEK: EEN
INTERNATIONAAL PERSPECTIEF**

Krusha Mae Timmermans

Master in de Internationale Betrekkingen en Diplomatie

Promotor: Karolin Soontjens

Medebeoordelaar: Prof. Jan Beyers

Masterproef voorgelegd met het oog op het behalen van de graad van
Master in de Internationale Betrekkingen en Diplomatie

Studentnummer: 20206656

Abstract

There tends to be little information about the LGBTQ+-community and their political trust. More specifically, there is little to no research about whether their political distrust is influenced by the discrimination they experience. This research paper analyses the possible differences between the Belgian and the Hungarian LGBTQ+-community's political trust, discrimination, political participation, and whether these have any relation to one another. The analysis of the ESS survey data finds that that is not the case for all of these factors. Discrimination and political trust generally do correlate, but that does not seem to be the same for discrimination and political trust of the Belgian and Hungarian LGBTQ+-community specifically. Showing how the LGBTQ+-community clearly cannot be generalized to other minority groups, this thesis furthers insights on how political distrust, specifically for the LGBTQ+-community, can arise from several situations and experiences, not only out of the discrimination they experience.

Keywords

LGBTQ+-community; political trust; political distrust; discrimination; political participation; minorities

Inhoudstafel

Lijst met figuren, grafieken en tabellen.....	4
Dankwoord.....	5
1. Probleemstelling.....	6
2. Theoretisch kader.....	8
2.1 Politiek vertrouwen.....	9
2.1.1 Politiek vertrouwen bij andere minderheidsgroepen.....	12
2.2 Discriminatie van de LGBTQ+-community.....	15
2.3 Trends doorheen de tijd.....	17
2.3.1 Mediavertegenwoordiging van de LGBTQ+-community.....	17
2.3.2 Zichtbaarheid.....	18
3. Methodologisch kader.....	21
3.1 De cases.....	21
3.1.1 Vergelijking België vs. Hongarije.....	21
3.2 Kwantitatief luik.....	24
3.2.1 Variabelen.....	25
3.3 Kwalitatief luik.....	28
4. Data-analyse en onderzoeksresultaten.....	29
4.1 Discriminatie en politiek vertrouwen.....	35
4.2 Politiek vertrouwen en politieke participatie.....	39
4.3 Politieke ondervertegenwoordiging en vertrouwen van de LGBTQ+-community.....	41
4.4 Discriminatie van de LGBTQ+-community en hun politiek vertrouwen.....	44
4.5 Discriminatie en politiek vertrouwen: doorheen de tijd.....	48
5. Discussie en besluit.....	50
Bibliografie.....	53

Bijlagen.....	56
---------------	----

Lijst met figuren, grafieken en tabellen

Figuur 1. Gemodereerde relatie discriminatie en vertrouwen.....	13
Figuur 2. Gemedieerde relatie discriminatie en vertrouwen.....	13
Grafiek 1. Politiek vertrouwen doorheen de tijd.....	30
Grafiek 2. Sociaal vertrouwen doorheen de tijd.....	30
Grafiek 3. Politieke participatie doorheen de tijd.....	31
Grafiek 4. Interesse in politiek doorheen de tijd.....	32
Grafiek 5. Welzijn burgers doorheen de tijd.....	33
Grafiek 6. Politiek systeem: België vs. Hongarije – 2018.....	33
Grafiek 7. Aantal jaren educatie: België vs. Hongarije doorheen de tijd.....	34
Tabel 1. Discriminatie en politiek vertrouwen.....	35
Tabel 2. Discriminatie en sociaal vertrouwen.....	37
Tabel 3. Politiek vertrouwen en politieke participatie.....	39
Tabel 4. Discriminatie van de LGBTQ+-community en politiek vertrouwen.....	44
Grafiek 8. Gediscrimineerde burgers en hun politiek vertrouwen doorheen de tijd.....	48

Dankwoord

Deze masterproef is het slotwerkstuk van vijf mooie, maar zware studie jaren. Ik ben er ontzettend trots op, omdat het me veel kennis, inzicht en vaardigheden heeft bijgebracht, maar het kostte uiteraard ook veel moeite. Zonder een aantal mensen zou deze thesis niet tot dit goede einde geraakt zijn. Daarom dit dankwoord. Een oprechte dank aan...

Karolin Soontjens, mijn promotor, voor de begeleiding en feedback. Haar tips en instructies hielpen mij op weg, en haar feedback gaf me steeds inzicht in waar er ruimte was voor verbetering. Ik werd er steeds sterker van. Zonder haar had deze thesis er helemaal anders uitgezien.

Mijn ouders, voor de kansen en de steun die ze mij gaven gedurende mijn opleiding. Zonder hun trots en onvoorwaardelijke steun was dit allemaal niet mogelijk geweest.

Christopher, mijn broer, voor de vele schouderklopjes en het levensadvies. Zonder hem had ik soms het licht aan het einde van de tunnel niet meer gezien.

Mijn grootouders, die mij de kracht en de moed gaven om steeds mijn beste beentje voor te zetten. Hopelijk kijken ze met een trotse blik naar beneden.

Mijn beste vrienden en medestudenten, voor de mooie vriendschap en de schouders om op te huilen. Voor de tranen van blijdschap en de minutenlange spraakberichten vol frustraties. Jullie weten wie jullie zijn. Bedankt om altijd oprecht te blijven en geduld te hebben met mij.

1. Probleemstelling

Op 15 juni 2021 heeft het Hongaarse parlement de “Wet om strenger op te treden tegen pedofiele overtreeders en om bepaalde kinderbeschermingswetten te wijzigen” (de titel van de wet is zelf een misdrijf tegen LGBTQ+-personen) aangenomen, die kort daarna wereldwijd bekend werd als de Hongaarse nieuwe anti-LGBTQ+-wet. Deze nieuwe wet zou stellen dat minderjarigen geen toegang mogen hebben tot informatie over transseksualiteit en inhoud die homoseksualiteit "promoot". Dat gaat van bijvoorbeeld economische advertenties die solidariteit tonen met de LGBTQ+-gemeenschap (zoals in het verleden Coca Cola al gedaan heeft) die verboden worden als ze toegankelijk zouden zijn voor minderjarigen, maar ook scholen mogen hun leerlingen geen objectieve informatie verstrekken over homoseksualiteit of transseksualiteit. Daarnaast mag tv-inhoud waarin transseksualiteit of homoseksualiteit voorkomt, enkel worden vertoond in programma's voor volwassenen (na 22 uur). Dat leidt tot een klimaat waarin discriminatie genormaliseerd kan worden, wat erg systemisch en moeilijk is om mensen te doen beseffen dat hun rechten geschonden worden (März, 2021, p. 100199).

De zichtbaarheid van LGBTQ+-normen helpt hier dus bij; het politiseert de LGBTQ+-community zelf, en het belicht de gedeelde ervaringen van veel verschillende gender- en seksuele minderheden, zowel bij de activisten als bij de kiezers die zij vertegenwoordigen. In samenlevingen waar de LGBTQ+-community meestal onzichtbaar is, gaan staats- en maatschappelijke autoriteiten ervan uit dat geen van hun kiezers LGBTQ+ is (Ayoub, 2016, pp. 23-30). Voor minderheidsgroepen is het relevant vertegenwoordigd te worden door een politicus die op hen lijkt en die dezelfde historische ervaringen deelt, wat ook invloed heeft op de politieke agenda. Wanneer het electoraat effectief een weerspiegeling van de bevolking zou zijn, zou het politiek vertrouwen sterker worden. Onzichtbaarheid hangt dus ook samen met de politieke agenda en het politiek vertrouwen (Nunnally, 2012, pp. 31-132). Daarnaast bezorgt ook de mediavertegenwoordiging van de LGBTQ+-community hen een positiever imago en een verbeterde mentale gezondheid (Turner, 2019, p. 1011). In het theoretisch kader van dit onderzoek wordt er nog dieper ingegaan op de zichtbaarheid en de vertegenwoordiging van de LGBTQ+-community. Hoewel ze niet de hoofdzaken van deze thesis zijn, is het relevant om ze aan te halen aangezien ze de kern vormen van de Hongaarse anti-LGBTQ+-wet.

In tegenstelling tot Hongarije, is België over het algemeen een land waar seksuele -en genderminderheden sterk worden beschermd. België was relatief snel om de anti-

discriminatiewetgeving aan te nemen en het homohuwelijk en –adoptie toe te staan. LGBTQ+-vluchtelingen en migranten komen daardoor ook naar België. Hun seksuele geaardheid is niet alleen een belangrijk onderdeel van wie ze zijn, maar het heeft ook minder negatieve connotaties in België dan in hun thuislanden, en het wordt er meer aanvaard (Dhoest, 2018, pp. 1080-1083). In Hongarije zijn die connotaties momenteel wel nog negatief.

In de literatuur zijn er dus al heel wat bijdragen over de discriminatie van de LGBTQ+-community. Toch is er op internationaal vlak nog niet veel gebeurd om een verband na te gaan tussen de discriminatie en hun vertrouwen in de politiek. Er zijn wel veel onderzoeken naar andere minderheden, maar nog nooit naar de LGBTQ+-community zelf. Deze thesis is daardoor wetenschappelijk relevant, aangezien men niet kan veronderstellen dat alle minderheidsgroepen exact dezelfde effecten van discriminatie ondervinden. Of de LGBTQ+-community hun ervaringen en hun politiek vertrouwen dezelfde zijn als andere reeds onderzochte minderheidsgroepen wordt hier onderzocht (Röder & Mühlau, 2011, pp. 537-538). Dit onderzoek wilt concreet nagaan of er enigszins een verband is tussen de discriminatie van de LGBTQ+-community en hun vertrouwen in hun nationale politiek en beleidsmakers.

Daarnaast is het ook maatschappelijk relevant om vertrouwen in de politiek en politieke participatie in relatie met discriminatie te onderzoeken, want dat maakt dat de LGBTQ+-community ook zelf politieke verandering kan bewerkstelligen (Nunnally, 2012, pp. 31-132). Wat de relatie tussen discriminatie en politiek vertrouwen van de LGBTQ+-community dan juist is, wordt dus bestudeerd in deze thesis. Hierbij wordt er concreet een vergelijking gemaakt tussen België en Hongarije, om na te gaan of de relatie tussen discriminatie en politiek vertrouwen bestaat in twee totaal verschillende politieke contexten. De relatie tussen discriminatie en politiek vertrouwen wordt nagegaan in beide landen om te zien hoe groot dat verschil mogelijks kan zijn tussen landen met verschillende LGBTQ+-rechten en normen.

Concreet tracht dit onderzoek de volgende onderzoeksvragen te beantwoorden: *Is er een verband tussen discriminatie en politiek vertrouwen? Is er een verband tussen discriminatie van de LGBTQ+-community en hun vertrouwen in hun nationale politiek en beleidsmakers? In hoeverre verschillen België en Hongarije hierin met elkaar? In welke mate is dit veranderd tegenover twintig jaar geleden?*

Deze thesis geeft eerst en vooral een uitgebreide theoretische uiteenzetting over de belangrijkste kernconcepten en theorieën voor het onderzoek. Hierbij zijn er vijf hypothesen, opgesteld op basis van die reeds bestaande literatuur. Het methodologisch kader bespreekt daarna de methodologische elementen van dit onderzoek, waarbij de belangrijkste variabelen

uit reeds bestaande European Social Surveys gedefinieerd worden. Daarna wordt de vergelijkende studie tussen België en Hongarije zelf uitgewerkt aan de hand van een dataverwerking van die ESS data. Naast de statistische analyse van de data vonden ook vier korte diepte-interviews plaats. Tot slot volgt er een kritische reflectie van de onderzoeksresultaten en wordt er een besluit gevormd als mogelijk antwoord op de onderzoeksvragen. Hierbij zijn er de vijf hypothesen die uitvoerig aan bod komen in het theoretisch kader hieronder.

2. Theoretisch kader

In dit theoretisch kader komen de kernconcepten –en theorieën van het onderzoek uitvoerig aan bod. Ze dienen tot het verduidelijken van dit onderzoek en de uitdagingen en oplossingen voor de huidige discriminatie en representatie van de LGBTQ+-community. Hieronder wordt LGBTQ+ eerst kort even toegelicht, aangezien het begrip van dit acroniem belangrijk is omdat zij de doelgroep van dit onderzoek zijn. Daarna wordt er in een eerste onderdeel ingegaan op politiek vertrouwen en andere minderheidsgroepen hun ervaringen. Het tweede onderdeel gaat over discriminatie van de LGBTQ+-community. Een derde deel legt de trends doorheen de tijd uit, waaronder de mediavertegenwoordiging van de LGBTQ+-community.

LGBTQ+ is een afkorting en acroniem voor “lesbisch, gay (homoseksueel), biseksueel, transgender en queer (of ‘questioning’)”. Deze termen worden gebruikt om iemands seksuele geaardheid of genderidentiteit te beschrijven (The Center, z.d.). Het proces van deze identiteiten doordrukken en voor verschillende identiteiten opkomen gaat onvermijdelijk gepaard met exclusie. Judith Butler constateert: “Wanneer we ‘wij’ zeggen, dan doen we niets anders dan dit als zeer problematisch aan te merken. We lossen het niet op. En misschien is en zou het onoplosbaar moeten zijn”. Toch blijven de uitsluitingen uiteraard maar al te vaak pijnlijk en destructief. Vaak zijn er ook vertaalproblemen. Niet alleen vanwege de onsamenhangendheid en oneindige regressie van toevoegingen (van LGBT naar LGBTQ naar LGBTQI en, meest recentelijk, LGBTTTI of LGBTQIA), maar het vernietigt ook beide verschillen in conditie: die van seksualiteit, een gedwongen identiteit, met die van gender, een gekozen identiteit (Petchesky, 2009, p. 107). De uitsluitingen en discriminatie blijven dus zeker aanwezig, ook in het heden.

2.1 Politiek vertrouwen

Discriminatie is waarschijnlijk een opvallende voorspeller van vertrouwen, omdat het een reeks gebeurtenissen en ervaringen is, dat vormgeeft aan het succesvol navigeren binnen de samenleving van een persoon (Wilkes & Wu, 2019, p. 32). Vertrouwen kan bekeken worden als een attitude, een actie, of zelfs een proces (Van De Walle & Six, 2014, p. 159). Vertrouwen neemt verschillende vormen aan, zoals sociaal (of gegeneraliseerd) en politiek vertrouwen. Gegeneraliseerd vertrouwen verwijst meestal naar de vraag of “men de meeste mensen kan vertrouwen”. Eerdere studies tonen aan dat deze vorm van vertrouwen een positieve invloed heeft op andere wenselijke resultaten, waaronder sociale cohesie, welzijn en bestuur (Wilkes & Wu, 2019, p. 32). Sociaal vertrouwen wordt beschouwd als onmisbaar voor het functioneren van moderne, complexe en gedifferentieerde samenlevingen. Sociaal vertrouwen beperkt zich ook niet enkel tot vriendengroepen, kennissen of mensen die behoren tot dezelfde groepen. Het breidt zich verder uit naar het vertrouwen in vreemden of mensen die ‘anders’ zijn. Sociaal vertrouwen is dus onmisbaar om maatschappelijke doelstellingen op lange termijn te bereiken (Moisés, 2006, pp. 597-599).

Politiek vertrouwen is het vertrouwen dat mensen hebben in de overheid, politieke actoren en politieke instellingen. De kern van dit concept ligt ingebed in de relatie van de kiezer met de politieke arena, waarbij er verwacht wordt van de regering dat zij voldoen aan en antwoorden op de kiezers hun interesses. Zonder het politiek vertrouwen van de kiezers, verwerven politieke instellingen geen legitimiteit, waardoor hun bestaan en functioneren risico's lopen. Dat kan leiden tot een onevenwichtigheid in het politiek systeem (Nunally, 2012, p. 26). Het is dus voor zowel de kiezers als voor het politiek systeem en de politieke instellingen belangrijk dat er politiek vertrouwen is. Uiteraard is politiek vertrouwen belangrijk voor legitimiteit te verwerven, en volgens Max Weber is er een driedelige typologie van legitiem gezag. Een eerste type is traditioneel gezag, gebaseerd op traditie, gewoontes en gebruiken. Het tweede type is charismatisch gezag, gebaseerd op de persoonlijke kwaliteiten en eigenschappen van de leider. Tot slot is er rationeel-legaal gezag, gebaseerd op de regels die gelden in de samenleving, en die gelijk zijn voor iedereen. Dat laatste type gezag zou leiden tot respect voor autoriteit en voor de politieke instituties (Moisés, 2006, p. 601).

Zoals reeds gezegd, is politiek vertrouwen in het bestuur nodig voor het effectief functioneren van de overheid: de overheid kan geen effectief beleid voeren of moeilijke

beslissingen nemen als de burgers er niet in vertrouwen (Wilkes & Wu, 2019, p. 32). Een andere reden waarom politiek vertrouwen zo belangrijk is voor het functioneren van politieke instellingen, is omdat ze verwijzen naar de normatieve waarden ten opzichte van collectieve doelstellingen die ze willen realiseren. Ze refereren naar de relaties die de burgers hebben met de structuren van de politieke gemeenschap waartoe zij behoren, en zijn dus niet louter neutrale bemiddelingsmechanismen. Volgens Robert Putnam is vertrouwen een publiek goed en vloeit het voort uit het geleidelijke en toenemende gebruik ervan, het stimuleert ofwel de vorming ofwel de afwezigheid van vicieuze cirkels, en is verantwoordelijk voor sociale en economische vooruitgang (Moisés, 2006, pp. 599-600). Volgens het 'institutional performance model' van politiek vertrouwen, vertrouwen burgers publieke instituties wanneer ze economische en sociale ontwikkeling, publieke veiligheid, een rechtstaat en de liberale vrijheden garanderen en promoten. De publieke instellingen worden door de burgers dan dus ervaren als betrouwbaar en effectief (Röder & Mühlau, 2011, p. 537). Wanneer het vertrouwen van de burgers laag is, wordt dat gezien als een indicator dat de regering verkeerd bezig is, of dat publieke diensten niet goed bezig zijn. Dat wordt dan gezien als een reden om zich zorgen te maken, aangezien een laag niveau van vertrouwen geassocieerd wordt met een afname van burgerlijk gedrag en ongewenst stemgedrag. Daartegenover staat een hoog niveau van vertrouwen, dat dient als een bewijs dat de regering effectief, efficiënt en democratisch presteert. Vertrouwen is dus belangrijk, waardoor het centraal staat. Toch is enige vorm van politiek wantrouwen geen probleem, omdat het de controle van de burgers garandeert. Burgers moeten kritisch blijven tegenover hun politieke instellingen. Een zekere mate van vertrouwen in de regering is dus nodig, omdat burgers anders hun controle kunnen verliezen en er dan niet meer naar hen geluisterd wordt (Van De Walle & Six, 2014, p. 160).

Hoewel politiek vertrouwen en sociaal vertrouwen twee verschillende vormen van vertrouwen zijn, staan ze niet volledig los van elkaar. Het afnemende politiek vertrouwen wordt vaak ook gelinkt aan het afnemende sociaal vertrouwen. Men gelooft dat politiek vertrouwen kwetsbaar wordt wanneer sociale relaties en sociaal vertrouwen tussen de burgers onderling afzwakken. Sociaal vertrouwen is dus onrechtstreeks ook een belangrijke factor binnen de politieke wetenschappen. Daarnaast is er ook nog politieke socialisatie, dat mensen (politieke) informatie en normatieve waarden aan elkaar laat doorgeven, vaak van generatie op generatie. Socialisatie heeft invloed op de interacties binnen en stereotypen van minderheidsgroepen. Het politiek vertrouwen en gedrag wordt ook geaffecteerd door het vertrouwen van de minderheidsgroep in hun eigen leden, en hun percepties en attitudes over hun eigen groep.

Stereotypen kunnen die percepties en attitudes mogelijk ook mee sturen. Hoewel politieke socialisatie dus belangrijk is, is er toch nog niet veel onderzoek naar in de politieke en sociale wetenschappen (Nunnally, 2012, pp. 28-110). Door de nieuwe anti-LGBTQ+-wet in Hongarije zal politieke socialisatie ook moeilijker plaatsvinden, wat volgens deze theorie dan effect zal hebben op het sociaal en politiek vertrouwen van de burgers. Ook zou het meer plaats maken voor potentiële discriminatie.

In vroege literatuur werden vertrouwen en wantrouwen geplaatst op de uiterste zijden van een continuüm. Tegenwoordig worden ze steeds meer gezien als twee aparte concepten. Een laag level van vertrouwen wordt niet automatisch gelijkgesteld aan een hoog level van actief wantrouwen. Iets of iemand vertrouwen (of wantrouwen) is gebaseerd op bepaalde redenen om die persoon of instelling te vertrouwen (of te wantrouwen). Het kan evengoed zijn dat er geen reden is, en dat men in een soort staat is waar men onwetend is over de persoon of instelling in kwestie, en dat men die dus zowel niet vertrouwt als wantrouwt (Van De Walle & Six, 2014, pp. 161-169).

Niet enkel politiek vertrouwen is hier dus van belang, maar ook politiek wantrouwen heeft zijn gronden. In de literatuur werd er reeds vastgesteld dat er sprake is van trends van een vermeende daling van politiek vertrouwen enerzijds, en een golf van populistische en protestpartijen in westerse democratieën anderzijds. Door gevoelens van wantrouwen te kanaliseren binnen het kiesstelsel kunnen zij ook politieke ontevredenheid verminderen. Politiek wantrouwen kan ook onderzocht worden in fluctuaties doorheen de tijd en verschillende electorale cycli. Eerdere resultaten wijzen er ook op dat burgers die wantrouwend zijn tegenover de politiek, enkel wantrouwend worden na het stemmen op een protestpartij. Partijen kunnen mogelijk zelf dus ook enigszins bijdragen aan de spiraal van wantrouwen van burgers (Hooghe & Dassonneville, 2018, pp. 104-127).

Ook politieke participatie is belangrijk bij politiek vertrouwen of wantrouwen. In de politieke wetenschappen ligt de focus vooral op electorale participatie. Voor een lange tijd was stemmen de beste manier voor een burger om zijn of haar stem te kunnen laten horen in het politieke systeem. Opkomst bij stemmen wordt daardoor ook gezien als een algemene manier om burgerparticipatie te meten. Politieke participatie wordt in het algemeen gepercipieerd als alle acties van private burgers die een manier zoeken om de regering en de politiek te beïnvloeden of te steunen. Alle vrijwillige activiteiten door deze individuele burgers zijn daarbij bedoeld om politieke keuzes op verschillende niveaus van het politieke systeem direct of indirect te beïnvloeden. Hieronder valt dus stemgedrag, maar ook protesten, het tekenen of

maken van petitie's, stakingen en boycots. Het kernelement van politieke participatie is het beïnvloeden van anderen, of het nu medeburgers of politici zijn (Ekman & Amnå, 2012, pp. 285-286). Dit is zeker relevant voor minderheidsgroepen wanneer zij enigszins veranderingen in het politieke systeem willen brengen.

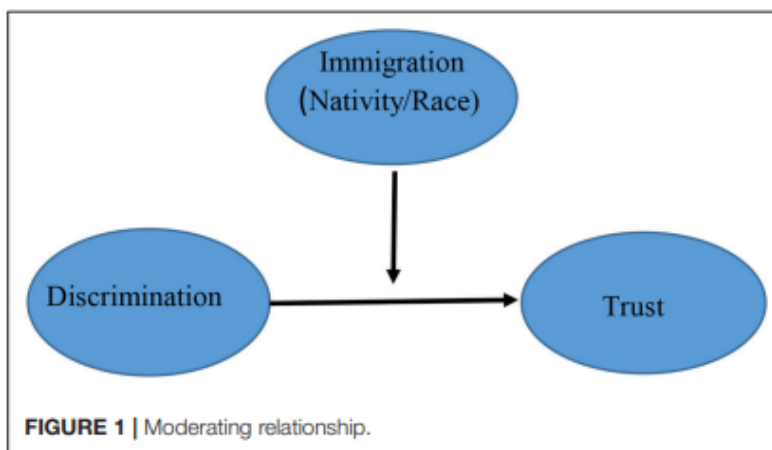
2.1.1 Politiek vertrouwen bij andere minderheidsgroepen

Volgens eerder onderzoek baseert de kloof tussen het lage niveau van vertrouwen bij minderheidsgroepen en het hoge niveau bij meerderheidsgroepen zich op ondervetegenwoordiging en sociale uitsluiting. Dat onderzoek was gebaseerd op etnische minderheidsgroepen. Het gebrek aan descriptieve representatie is dus een belangrijke reden voor een algemeen lager vertrouwen bij deze minderheidsgroepen (Röder & Mühlau, 2011, pp. 537-538). Deze thesis gaat na of die theorie ook toegepast kan worden op een andere minderheidsgroep, namelijk de LGBTQ+-community.

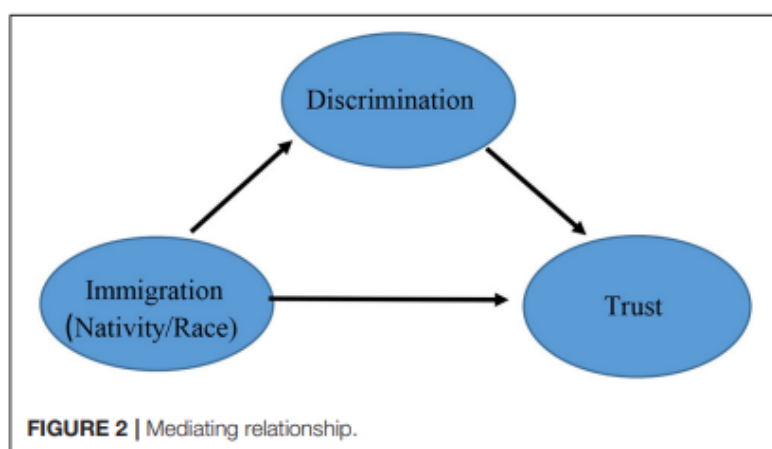
Volgens eerder onderzoek hebben zwarte mensen vaak het gevoel dat ze inaccuraat worden gestereotypeerd door hun blanke vertegenwoordigers. Dat zorgt er ook voor dat ze weinig politiek vertrouwen hebben in hun regering en beleidsmakers. Hun wantrouwen is gegrond in hun gesocialiseerde, ervaren en gepercipieerde fundamentele over hun ras. Ze zouden zich bijvoorbeeld beter vertegenwoordigd voelen door een politicus die op hen lijkt en die dezelfde historische ervaringen deelt. Dat zou dan ook de politieke agenda beïnvloeden. Wanneer burgers vertegenwoordigd worden door mensen die op hen lijken, en wanneer het electoraat effectief een weerspiegeling van de bevolking zou zijn, zou het politiek vertrouwen sterker worden (Nunnally, 2012, pp. 31-132). Of de LGBTQ+-community dezelfde ervaringen deelt omtrent politiek vertrouwen en hun vertegenwoordiging is nog weinig onderzocht, vandaar gaat dit onderzoek na of de ervaringen van andere minderheidsgroepen, die wel al bestudeerd zijn, mogelijk gelijkaardig zijn.

Een onverwachte bevinding vloeit voort uit een grootschalig onderzoek van het Grondrechtenbureau van de Europese Unie (FRA) in 2017. Zo bleek dat de overgrote meerderheid van de moslims in de Europese Unie een groot vertrouwen had in de democratische instellingen, ondanks wijdverspreide discriminatie en intimidatie. Het onderzoek legde de ervaringen vast van moslimimmigranten en hun kinderen, die in de EU geboren zijn. Hieruit bleek dat er toen in die afgelopen tien jaar toch weinig veranderd was: 31% van de

werkzoekende moslims was in die afgelopen vijf jaar gediscrimineerd geweest, en 42% van de respondenten werd gestopt door de politie dat jaar omwille van hun etnische achtergrond. Deze vormen van discriminatie hebben uiteraard ook een effect op het vertrouwen (FRA, 2017, pp. 1-2). Wilkes en Wu hadden in 2019 ook onderzoek gedaan naar immigratie en discriminatie. Hierbij bedachten ze de onderstaande twee figuren. De eerste figuur toont de standaard gemodereerde benadering aan van de vertrouwensrelatie met immigratiediscriminatie. Deze benadering gaat na of het vertrouwen van bepaalde immigratiegroepen groter of kleiner is door discriminatie. Figuur 2 illustreert een gemedieerde relatie, waarbij het effect van de immigrantenstatus wordt verklaard door discriminatie, en de nadruk ligt op wantrouwen of vertrouwen (p. 32).

Figuur 1. Gemodereerde relatie discriminatie en vertrouwen.

Figuur 2. Gemedieerde relatie discriminatie en vertrouwen.

In tegenstelling tot slachtoffers van (raciale) discriminatie, lijken immigranten net een groter vertrouwen te hebben in hun politieke instellingen en nationale regering van hun gastland. Röder en Mühlau toonden in 2011 aan dat de kwaliteit van instellingen in het gastland, gemeten aan de hand van indicatoren voor het bestuur van de Wereldbank, een even sterke voorspeller is van het vertrouwen in openbare instellingen van autochtonen en van immigranten in Europese landen. In hun studie leken immigranten de institutionele realiteit van hun gastland te vergelijken met hun ervaringen met de instellingen van hun thuisland, als een soort referentiepunt (Röder & Mühlau, 2012, pp. 777-780). In deze thesis worden de ervaringen, de discriminatie en het politiek vertrouwen van de Belgische LGBTQ+-community vergeleken met die van Hongarije. Dat vertrouwen is gebaseerd op hoe de community binnen hun eigen land bepaalde discriminatie ervaart; dus niet vergeleken met het andere land waar zij zelf mogelijks ervaringen mee zou hebben. De ervaringen en het politiek vertrouwen van de Belgische LGBTQ+-community staan dus los met die van Hongarije, maar ze worden uiteindelijk wel vergeleken met elkaar. Dit onderzoek test dus de relatie in twee verschillende systemen.

Uit eerdere onderzoeken in 2011 en 2012 over Latijns-Amerika bleek al dat er een correlatie is tussen discriminatie en een zwakke steun voor politieke systemen, verminderd vertrouwen in medeburgers en een toename van onconventionele vormen van politieke participatie, zoals protesten (Levitt, 2015, p. 419). (Conventionele) politieke participatie, zoals stemmen, garandeert echter niet dat burgers dat enkel doen voor zichzelf, maar ook voor de collectieve bevolking (Moisés, 2006, p. 594). Ook is er toen gebleken dat slachtoffers van discriminatie een lagere mate van externe politieke effectiviteit vertonen, wat inhoudt dat ze niet geloven dat politici en partijen om hen geven. Toch bleken de percepties van discriminatie geen effect te hebben op de attitudes ten opzichte van het democratische systeem. Ook in deze onderzoeken was de discriminatie echter gebaseerd op etnische achtergrond of ras (Levitt, 2015, p. 419).

Niet enkel de directe ervaringen van discriminatie hebben effect op vertrouwen. Ook educatie, wat een vorm van menselijk kapitaal is, leidt tot een hoger politiek vertrouwen. In het geval van immigranten en raciale minderheidsgroepen, naast openlijke discriminatie, hebben zij ook specifieke discriminerende en koloniale institutionele achtergronden, die leiden tot lagere niveaus van bepaalde factoren zoals educatie. Die voorspellen op hun beurt de niveaus van integratie, welzijn, en dus ook vertrouwen (Wilkes & Wu, 2019, p. 32). Hoe meer geleerd

en geïnformeerd, hoe groter het vertrouwen in mensen in het algemeen. Hetzelfde geldt bij een netwerk met meer diversiteit. Ook gender kan een invloed hebben: vrouwen lijken meer vertrouwen te hebben in mensen dan mannen. Minderheidsgroepen lijken in het algemeen meer vertrouwen te hebben in elkaar dan in de meerderheidsgroepen. Dit vertrouwen is ingebed in sociale en politieke contexten, en is gebaseerd op gelijkaardige ervaringen. De significantie en de betekenis van vertrouwen is dat het ook kapitaal is. Het is de overtuiging van een persoon of instelling die voortkomt uit een beoordeling van wie of wat een uitkomst kan leveren met de minst schadelijke risico's en de grootste voordelen voor de persoon die vertrouwt (Nunnally, 2012, pp. 24-151). Die overtuigingen van de Belgische en de Hongaarse LGBTQ+-community over hun regeringen worden onderzocht in deze thesis. Hieruit vloeien de eerste drie hypothesen van dit onderzoek:

1. *Hypothese 1: Meer discriminatie leidt tot een lager vertrouwen in de nationale politiek.*
2. *Hypothese 2: Een hoger politiek vertrouwen in de nationale politiek leidt tot meer politieke participatie.*
3. *Hypothese 3: Politieke ondervertegenwoordiging zorgt ervoor dat de LGBTQ+-community een lager vertrouwen in de politiek heeft.*

2.2 Discriminatie van de LGBTQ+-community

Zoals eerder aangehaald in de probleemstelling, is discriminatie erg systemisch. Het is moeilijk om mensen te doen beseffen dat hun rechten geschonden worden, en zichtbaarheid helpt hier bij. Het politiseert de LGBTQ+-community zelf (Ayoub, 2016, p. 25). Van Dale definieert discriminatie als een “ongeoorloofd onderscheid dat gemaakt wordt op grond van bepaalde, met name aangeboren kenmerken zoals ras, geslacht, leeftijd, seksuele geaardheid: rassendiscriminatie”. Dan is er ook nog positieve discriminatie, waarbij “bepaalde achtergestelde groepen een voorkeursbehandeling krijgen” (Van Dale, 2022).

LGBTQ+-discriminatie is niet enkel een schending van de mensenrechten, maar het kan ook leiden tot ernstig negatieve gevolgen voor de gezondheid. In het Verenigd Koninkrijk heeft de Millennium Cohort Study drastisch hogere niveaus van depressieve symptomen gevonden (54,27 % vs. 15,15%), zelfbeschadiging (53,78 % vs. 14,20 %), en een lage tevredenheid met

het leven (34,40 % vs. 10,15%) bij LGBTQ+-adolescenten in vergelijking met hun niet-LGBTQ+-leeftijdsgenoten. Zelfmoordgedachten en -gedrag komen ongeveer drie tot vier keer vaker voor bij LGBTQ+-adolescenten. Belangrijke beschermende factoren hiertegen zijn een ondersteunende school- en gezinsomgeving, een gevoel van verbondenheid met de school en openheid over de seksuele of genderidentiteit van LGBTQ+-adolescenten. De medische wereld zal zich hierover moeten uitspreken en aan de bevolking moeten uitleggen welke verwoestende gezondheidseffecten de nieuwe Hongaarse anti-LGBTQ+-wet zal hebben voor de LGBTQ+-adolescenten (März, 2021, p. 100199). Daarnaast heeft ook heteronormativiteit een impact op de discriminatie van de LGBTQ+-community. Heteronormativiteit is meer dan een ideologie, of vooroordelen of fobieën tegen homo's en lesbiennes; het wordt geproduceerd in bijna elk aspect van de vormen van het sociale leven: nationaliteit, de staat en de wet, handel, de geneeskunde en het onderwijs. LGBTQ+-activisten van kleur pleiten al een tijdje dat heteronormativiteit ook gepaard gaat met racisme en klassenuitbuiting om hen 'op tal van manieren te definiëren als marginaal en onderdrukte personen' (Quilty, 2017, pp. 57-58).

De LGBTQ+-community zijn, net als veel andere onderdrukte en gemarginaliseerde groepen, opgekomen voor hun specifieke identiteiten en ze claimden hun gelijke rechten, hun stem en hun aanwezigheid in het openbaar. Hiermee hebben ze de hegemonie van de universalistische categorieën ondermijnd: 'mannen', 'burgers', 'arbeiders', waarachter bijna altijd de bezittende blanke man en zijn plaats aan het hoofd van een patriarchale, heteronormatieve familiestructuur op de loer ligt (Petchesky, 2009, p. 106). Heteronormativiteit ligt dus aan de basis van discriminatie, maar sociale rechtvaardigheid en haatmisdrijven vloeien er uit voort. Sociale rechtvaardigheid raakt wel steeds meer verankerd in publieke administratieve onderzoeken, en het erkent dat er strategieën nodig zijn om de levenskwaliteit van alle burgers te verbeteren en te verhogen. Op die manier kunnen eerlijkheid, rechtvaardigheid en democratie bereikt en gerealiseerd worden (Blessett, 2018, p. 124).

Daartegenover staan haatmisdrijven, die niet zulke positieve gevolgen hebben. Ze houden een basismisdad in, wat al een strafbaar feit is. Voorbeelden hiervan zijn intimidatie, bedreigingen, mishandeling, moord, materiële schade, vandalisme, brandstichting, enz. Daarnaast heeft een haatmisdrijf ook een specifieke motivatie met een zekere vooringenomenheid of haat tegen een vooraf bepaalde groep met 'beschermden kenmerken', bijvoorbeeld ras, religie, etniciteit, nationaliteit, seksuele geaardheid, beperking, enz. Hongarije is nu eenmaal een land met een uitgebreide staat van dienst op het gebied van haatmisdrijven, gevolgd door een zeer controversiële operationalisering (Pap, 2021, p. 222). Discriminatie

brengt dus allerlei gevolgen met zich mee, zowel op sociaal als juridisch vlak. Hieruit vloeit de vierde hypothese van dit onderzoek:

4. *Hypothese 4: Er is een relatie tussen de discriminatie van de LGBTQ+-community en hun vertrouwen in hun nationale politiek en beleidsmakers. Hoe groter de discriminatie, hoe minder vertrouwen de LGBTQ+-community heeft in de politiek.*

2.3 Trends doorheen de tijd

De afgelopen decennia hebben er meerdere trends doorheen de tijd plaatsgevonden. Hieronder worden er in aparte onderdelen een aantal uiteengezet. Het eerste deel gaat over hoe de globalisering gezorgd heeft voor een verandering in de mediavertegenwoordiging van de LGBTQ+-community. Een tweede en laatste onderdeel van dit theoretisch kader gaat over de internationale en de persoonlijke zichtbaarheid van de LGBTQ+-community. Dat deel belicht ook de evoluties van de internationale politieke impact en het belang van economische prestaties voor politiek vertrouwen.

2.3.1 Mediavertegenwoordiging van de LGBTQ+-community

Er zijn verschillende soorten vertegenwoordigingen die nuttig kunnen zijn bij het analyseren van hoe door globalisering seksuele identiteiten zijn gevormd. Pride-evenementen, LGBTQ+-activisme, muziek en beroemdheden, en kunst zijn waardevol om het effect van deze stromen te begrijpen. De media is van het grootste belang bij het vormen en behouden van sociale identiteiten, inclusief die binnen de LGBTQ+-paraplu. Massamedia hebben een enorme evolutie ondergaan waarvan men de gevolgen op grote schaal buiten landen en grenzen ervaart. Dat impliceert het delen van culturele banden door middel van audiovisuele producten op bijna elke plaats in de wereld. Er is een convergentie van een groot aantal mediaplatforms, waaronder het internet. Dat maakt dus opnieuw, zoals eerder aangehaald, dat er geen uniforme identiteiten zijn, zelfs binnen de westerse naties. Voor 1980 waren LGBTQ+-vertegenwoordigingen in de media ook veel ongunstiger. De LGBTQ+-community werd gelinkt aan de aids crisis en werd

ook voortdurend gerelateerd aan negatieve voorstellingen van mentale stoornissen. Transgenders worden bijvoorbeeld nog steeds gelinkt aan het niet aanvaarden van hun leven, transfobie en hun ongeschiktheid om in de standaard man-vrouw binair te vallen. Vanaf 1990 is er toch een shift gekomen vanwege meer positieve vertegenwoordiging in televisieseries, zoals bijvoorbeeld in *Friends* (López, 2018, pp. 1823-1824). Hoewel jongeren meestal naar mobiele en on-demand of streaming services kijken, buiten de kijkcontexten van het gezin, valt het wel op hoe dergelijke contexten hun waarde kunnen behouden; een goed ontvangst van LGBTQ+-personages en verhaallijnen helpt jongere kijkers om uit de kast te komen bij hun vrienden en familie (Turner, 2019, p. 1006).

De vertegenwoordiging op televisie en in de media heeft het potentieel om mensen te helpen bij (het vinden van) hun eigen identiteit. Daardoor heeft het gebrek aan vertegenwoordiging het risico om een probleem te worden als het niet zorgvuldig behandeld wordt (Waggoner, 2018, pp. 1877-1879). Er is dus, zoals eerder aangehaald, ook een bestaand verband tussen LGBTQ+-identiteit en de mentale gezondheid. Als men de LGBTQ+-vertegenwoordiging in de media aanhoudt en ook kwalitatief verbetert, dan zal men meer mogelijkheden van LGBTQ+ zelfrealisaties opmerken. Dat is iets wat voorgaande generaties niet hadden en wat ze zichzelf in een zekere zin hadden moeten ontzeggen (Turner, 2019, pp. 1009-1010). Een geglobaliseerde media is nu dus een van de belangrijkste elementen die direct betrokken is bij de fluctuaties van LGBTQ+-identiteiten (López, 2018, p. 1818).

2.3.2 Zichtbaarheid

Zichtbaarheid heeft altijd centraal gestaan in de algemene erkenning van bewegingen van ondergeschikte groepen, niet enkel die van de LGBTQ+-community. Een voorbeeld is uit de recente Amerikaanse geschiedenis, toen immigranten zonder papieren de term 'coming-out' gebruikten om historische golven van immigrantenprotest te mobiliseren. Hierdoor hebben ze ook een prominente plaats op de beleidsagenda gekregen. Zichtbaarheid heeft ook duidelijk succes gehad op het gebied van vrouwenrechten. De intrede van vrouwen in de betaalde beroepsbevolking is een duidelijk voorbeeld van de kracht van zichtbaarheid. Dit transnationale proces van uit de kast komen als groep geeft kracht aan gemarginaliseerde mensen, het mobiliseert belangrijke actoren om verandering te eisen en het heeft invloed op de verspreiding van normen. De LGBTQ+-beweging is slechts één aspect van dit grotere proces van sociale

verandering. Tegelijkertijd is er ook een tegenstrijdige onzichtbaarheid aanwezig. Er is sprake van een zekere ‘whitewashing’ van de LGBTQ+-community. De ondervertegenwoordiging van vrouwen en etnische minderheden in Amerikaanse en Europese leiderschappen van de LGBTQ+-beweging toont aan hoe moeilijk het is om deze exclusie aan te vechten (Ayoub, 2016, pp. 202-204). Op vlak van zichtbaarheden is er ook nog een onderscheid tussen internationale of transnationale zichtbaarheid, en persoonlijke zichtbaarheid.

Internationale zichtbaarheid speelt zeker een rol voor staten en hoe zij omgaan met de LGBTQ+-community. Staten geven om hun wereldimago en zullen meer geneigd zijn verandering door te voeren wanneer de internationale gemeenschap hen daar toe aanmoedigt. Zo heeft de zichtbaarheid van de homohuwelijkskwesitie het op de voorgrond van de politieke agenda gebracht, zelfs in landen waar LGBTQ+-bewegingen geen prioriteit gaven aan het pleiten voor het homohuwelijk. De kwesitie was vooral toegespitst op de wetgeving ervan, maar het had geleid tot de zichtbaarheid van andere kwesities met betrekking tot gemarginaliseerde groepen in de internationale politiek. Zo kwam er bijvoorbeeld de invoering van genderquota. Staten en hun wereldimago hebben dus een zekere internationale politieke impact. Er is weinig twijfel over dat de maatschappelijke erkenning van de LGBTQ+-community zich in sommige wereldregio’s zal blijven verspreiden. Wanneer het zich verspreidt, zal dit eerst en vooral gebeuren in contexten en plaatsen die sterk verbonden zijn met de internationale gemeenschap, zeker door middel van zichtbaarheidskanalen. In deze contexten kan de LGBTQ+-community publieke erkenning bereiken en kan de community zich verplaatsen van de marge naar het centrum van het politieke debat (Ayoub, 2016, pp. 210-223). Terwijl vragen met betrekking tot genderverschillen en gelijkheid op politiek vlak in overweging lijken te zijn genomen in een breder internationaal scenario, lijken vragen met betrekking tot diversiteit nog steeds controversieel te blijven in nationale contexten. Dat geldt bijvoorbeeld zo voor de specifieke wetgeving met betrekking tot reproductierechten voor de community (bijvoorbeeld het gebruik van een draagmoeder) (Calloni, 2020, p. 248).

Zoals eerder gezegd in de probleemstelling, gaan staats- en maatschappelijke autoriteiten ervan uit dat geen van hun kiezers LGBTQ+ is wanneer de LGBTQ+-community onzichtbaar is in hun samenleving. Deze misinterpretatie vormt een kern van dit onderzoek. *Publieke of internationale zichtbaarheid* onthult deze onwaarheid dan ook, omdat het licht werpt op lokale LGBTQ+-mensen. Transnationale zichtbaarheidskanalen tonen ook aan dat substantiële verandering wel degelijk mogelijk is, en ze mobiliseren ook nieuwe potentiële activisten (Ayoub, 2016, p. 30). Het transnationale karakter van de LGBTQ+-community heeft

daarnaast ook een lokaal niveau (Petchesky, 2009, p. 105). Stedelijkheid is een zekere bron van zichtbaarheid, niet alleen omdat sommige LGBTQ+-leden deze plaatsen uitzoeken, maar ook omdat steden een grotere diversiteit aan ideeën aanbieden. Attitudes tegenover de LGBTQ+-community worden positiever naarmate de gemeente groter wordt. Dat wordt ook mede mogelijk gemaakt door de fundamentele rol van het postmaterialisme en de ontwikkeling van de verzorgingsstaat. Attitudes zijn positiever en toleranter onder vrouwen, jongeren, hoger opgeleiden, en mensen die meer post-materiële waarden bezitten (Ayoub, 2016, p. 145).

Dan is er nog *persoonlijke zichtbaarheid*. Een groot deel van de LGBTQ+-identiteit wordt later in het leven ontwikkeld, in interactie met andere leden van de community en hun bondgenoten. Dat is het aspect van zichtbaarheid dat ‘interpersoonlijke zichtbaarheid’ wordt genoemd. *Interpersoonlijke zichtbaarheid* hangt ook samen met socialisatie. Op vlak van socialisatie is er een sterke correlatie tussen een LGBTQ+-persoon kennen en het accepteren van homorechten. Studies hebben herhaaldelijk aangetoond dat respondenten die ten minste één persoon in hun groep kennen die vriendschapsbanden heeft met een out-group-lid, minder vooroordelen jegens die out-group hadden (Ayoub, 2016, pp. 23-31).

Zichtbaarheid kan dus invloed hebben op politiek vertrouwen, en zelfs in de geschiedenis heeft het geleid tot internationale politieke impact. Maar descriptieve representatie, of zichtbaarheid in de politiek, is dan ook belangrijk voor alle minderheidsgroepen, en niet enkel voor de LGBTQ+-community. Daarnaast zijn er ook theorieën die beweren dat politiek vertrouwen correleert met de economische prestaties van de regering. Hierbij wordt er verondersteld dat politiek vertrouwen dan ook niet stabiel is en dat de fluctuaties ervan in de tijd weerspiegelen. Die fluctuaties zouden plaatsvinden door de veranderende evaluaties van burgers in relatie tot de prestaties van politici, en vooral hun vermogen om de economie te besturen volgens de electorale eisen. Die fluctuaties in politiek vertrouwen zouden mogelijks plaats vinden voor alle minderheidsgroepen, en dus niet enkel voor de LGBTQ+-community (Moisés, 2006, p. 607).

Veel trends en fluctuaties hebben doorheen de tijd dus al plaatsgevonden, en deze hebben zeker ook een effect op de vertegenwoordiging van minderheden en hun vertrouwen in politici. In dit onderzoek wordt tijd ook als extra onafhankelijke variabele onderzocht, om na te gaan of er in de afgelopen twintig jaar veel fluctuaties hebben plaatsgevonden in België en Hongarije op vlak van het politiek vertrouwen van minderheidsgroepen. Naast de eerste hypothesen die vooral gaan over discriminatie en vertrouwen in de politiek, wordt de tijdsfactor dus ook in

beeld gebracht voor dit onderzoek. Hieruit vloeit ten slotte de vijfde en laatste hypothese van dit onderzoek:

5. *Hypothese 5: Leden van minderheidsgroepen die discriminatie ervaren hebben nu meer vertrouwen in hun nationale politiek dan twintig jaar geleden.*

3. Methodologisch kader

3.1 De cases

Dit onderzoek biedt de mogelijkheid om te inspecteren of er een verband is tussen discriminatie van de LGBTQ+-community en het vertrouwen in hun nationale politiek en beleidsmakers. Daarnaast wordt er ook nagegaan in hoeverre deze potentiële patronen generaliseerbaar zijn, wat verklaart waarom deze thesis België en Hongarije als twee zeer verschillende cases onderzoekt. Hierbij wordt er dus concreet gekeken naar België en Hongarije, om na te gaan of de relatie tussen discriminatie en politiek vertrouwen bestaat in twee totaal verschillende politieke contexten. Dat is het most different design. Deze vergelijking vindt plaats aangezien de landen zo verschillend zijn op vlak van LGBTQ+-rechten. Ook wordt er nagegaan hoe die patronen de voorbije twintig jaar mogelijks geëvolueerd zijn.

3.1.1 Vergelijking België vs. Hongarije

Dit onderzoek vindt plaats in België en Hongarije. Sinds de val van de Sovjet-Unie in 1989 is de Hongaarse Republiek een parlementaire democratie, waarbij de president het staatshoofd is, de premier de regering leidt, en de hoogste macht berust bij het parlement. In 2004 werd Hongarije lid van de Europese Unie. België was daar al vroeger bij, aangezien het één van de zes oprichters van de Europese Economische Gemeenschap van 1958 is, de voorloper van de huidige Europese Unie. Net als in België, is het parlement het wetgevend lichaam en moet het vertrouwen uitspreken in het kabinet, voordat dit kan gaan regeren. Dit jaar, in 2022, werd Viktor Orbán voor de vijfde keer, en derde maal op rij, verkozen als premier van Hongarije.

Orbán en zijn partij, Fidesz, positioneren zich als nationalistisch en zijn vooral bekend om hun harde anti-immigratie standpunten. In alliantie met de christendemocraten, kregen ze 54 procent van de stemmen en haalden daarmee 135 van de 199 zetels binnen. België heeft een constitutioneel parlementair stelsel met ministeriële verantwoordelijkheid. Naast een federale regering en parlement zijn er ook gewestelijke regeringen en parlementen. De Kamer van Volksvertegenwoordigers heeft altijd het laatste woord, de Senaat speelt verder een rol bij het bewaken van subsidiariteit bij Europese regelgeving en bemiddelt bij conflicten tussen deelparlementen (Europa Nu, 2022).

Op vlak van politiek vertrouwen blijkt uit eerder onderzoek dat Belgen over het algemeen best wantrouwig en kritisch zijn tegenover hun nationale politici en journalisten. De Belgische politici zelf lijken ook heel wantrouwig te zijn tegenover de media en hun journalisten. Dat geldt omgekeerd voor de journalisten ook zo. Dit komt ook deels door de verschillende rollen in de maatschappij die journalisten en politici spelen. Journalisten moeten close bij politici blijven om te begrijpen wat er aan de hand is en zodat ze hun publiek kunnen informeren hierover, maar ze moeten ook kritisch blijven. Politici hebben journalisten nodig om hun berichten te kunnen verspreiden, maar ze kunnen er niet altijd op rekenen dat hun boodschap volledig accuraat vertaald wordt. Zoals eerder aangehaald in het theoretisch kader, toont dit dus aan dat zowel het gewone volk, de politici en de journalisten enigszins een level van politiek wantrouwen nodig hebben, en in België is dat zeker het geval (Van Aelst & Aalberg, 2011, pp. 83-85).

Hoewel Hongarije een intense transitie heeft meegemaakt van een gecentraliseerde naar een markteconomie, en van socialistische politiek naar kapitalistische normen en waarden, blijkt stabiliteit een belangrijke norm voor de Hongaarse burgers. Zeker op vlak van politiek, economie en ideologie is het aspect van stabiliteit belangrijk. Uit eerder onderzoek blijkt dit voor hen enigszins een gevoel van een betrouwbare relatie te geven. Ook het gevoel van een gemeenschap is voor hen belangrijk opdat er politiek vertrouwen kan zijn. Hoewel het belang van vertrouwen erkend is voor de burgers hun persoonlijke leven, zijn er maar weinig opportuniteiten voor individuen en gemeenschappen om echt te reflecteren over het niveau en de aard van hun vertrouwen, en de effecten ervan op hun welzijn en productiviteit (Illes, 2015, pp. 78-79). Momenteel heerst er in Hongarije een populistische en eurosceptische sfeer, wat effect heeft op de culturele dimensie van de burgers (Danaj, Lazanyi, & Bilan, 2018, p. 246). Uit eerder onderzoek was ook gebleken dat er voor de Hongaren wel een relatie is tussen sociodemografische factoren, iemands evaluatie van de economie als geheel, en ideologische

oriëntaties, inclusief steun voor zowel het socialisme als de markt. Deze bevindingen hebben verstrekkende implicaties voor theorieën over rechtvaardigheid, stemgedrag en politieke legitimiteit. Naarmate de overheid corrupter is, daalt de politieke tevredenheid en wordt politieke legitimiteit niet permanent verworven, en zelfs aangetast door de scherpe verdeeldheid onder de elite en de gewone burgers. Dergelijke legitimiteit moet dus niet enkel gebaseerd zijn op democratische politieke instellingen en kapitalistische economische groei, maar ook op een populair besef dat de economische orde eerlijk moet zijn (Kluegel & Mason, 2004, pp. 815-827). De variabelen uit dit onderzoek, zoals welzijn en tevredenheid, blijken voor Hongarije dus zeker ook een rol te spelen.

Een reeds opvallende factor uit een eerder onderzoek is dat er een verschil is tussen staten waar mensen over het algemeen vooral katholiek of orthodox zijn, en staten waar men protestants is. Protestanten lijken gemiddeld meer tolerant te zijn tegenover homoseksualiteit. Toch geldt dit niet zo voor alle landen, aangezien er sterke veranderingen en progressiviteit zijn gekomen in de mening over homo's en lesbiennes in bepaalde katholieke landen zoals Spanje, Portugal, Ierland, maar ook België. De reacties op de LGBTQ+-rechten worden beïnvloed aan de hand van hoe ze afgeschilderd worden in de maatschappij of in bepaalde groepen. Individuen die zijn ingebed in groepen waar de LGBTQ+-norm als bedreigend wordt ervaren, gebaseerd op de logica dat het traditionele waarden en nationale identiteit uitdaagt, zullen deze eerder afwijzen. Het omgekeerde is ook mogelijk: individuen in groepen die minder gehecht zijn aan discoursen over natie en traditie, zullen eerder geneigd zijn een goed omliggende internationale LGBTQ+-norm op te nemen (Ayoub, 2016, pp. 131-145). De nieuwe wet in Hongarije die het uitbeelden van homoseksuele relaties aan minderjarigen verbiedt, toont dus aan dat de Hongaarse regering en het parlement de LGBTQ+-norm duidelijk als bedreigend ervaren.

Omgekeerd geldt dit ook voor politiek vertrouwen of wantrouwen. Het postmaterialisme is fundamenteel prodemocratisch, maar toch weerspiegelt het ook elite-uitdagende opvattingen en verhoogde ontevredenheid met de gevestigde autoriteit in hedendaagse democratieën. Individuen die hoge prioriteit geven aan conservatieve waarden en tradities zijn meer geneigd om politieke instituties te vertrouwen, terwijl individuen die prioriteit geven aan openheid om bepaalde waarden te kunnen veranderen meer sceptisch zijn tegenover de instituties. De onderliggende gedachte die aan de basis ligt van die theorie, is dat instituties stabiliteit produceren, wat dus voordelig is voor individuen die tradities graag in stand houden (Röder & Mühlau, 2012, p. 781). Deze nieuwe anti-LGBTQ+-wet heeft geleid tot luide protesten van politici en het maatschappelijk middenveld in Hongarije, Europa en vele andere staten. De wet

zou leiden tot de stigmatisering en de vernedering van LGBTQ+-personen. Dat is natuurlijk een belangrijk perspectief om in het achterhoofd te houden, rekening houdend met de schadelijke gevolgen, zoals een toename van discriminatie en marginalisering, die deze wet vermoedelijk zal hebben voor de Hongaarse LGBTQ+-gemeenschap. Als deze wet van kracht blijft, zijn LGBTQ+-adolescenten gedoemd om op te groeien in een vijandige omgeving, waarin LGBTQ+-discriminatie genormaliseerd is. Het geeft ze weinig kans om toegang te krijgen tot niet-discriminerende, objectieve en positieve informatie over de LGBTQ+-community (März, 2021, p. 100199). Hierdoor moeten lokale organisaties die diensten verlenen, waaronder hiv/aids-preventieprogramma's, hun werk opnieuw beoordelen. Een voorbeeld hiervan is de Háttér Society uit Boedapest, die sinds 1995 de grootste en oudste actieve LGBTQ+-groep is in Hongarije. De groep biedt juridische, mentale en seksuele gezondheidsdiensten die uniek zijn in Hongarije. De kernactiviteit van de groep is hiv-diensten aanbieden, waaronder een 24-uur hiv-informatie -en counselinghotline. Uiteraard is de Háttér Society kritisch tegenover de nieuwe wetgeving, omdat het risico zou lopen op diepe stigmatisering van de hele LGBTQ+-gemeenschap in Hongarije, en het mogelijk de toegang tot hiv/aids-diensten zou kunnen beïnvloeden. De groep zal niet in staat zijn om voorlichting te geven over seksueel overdraagbare aandoeningen aan de jonge bevolking die het meest getroffen is. Het hiv-stigma is nog steeds erg sterk aanwezig in Hongarije. De negatieve emoties die de wet oproept, zullen het stigma van mensen met hiv niet helpen verminderen (Holt, 2021, p. e528).

Dat is dus heel anders in België, waar die stigmatisering niet zo aanwezig is. Verschillende erkende vluchtelingen worden verbaal en fysiek bedreigd wanneer ze betrokken zijn bij hiv -en aidsactivisme, wat ook een van de redenen is waarom men juist vlucht naar België. De situatie als LGBTQ+-vluchteling kan dan enkel verbeteren wanneer men vlucht naar België, aangezien over het algemeen België een land is waar seksuele -en genderminderheden sterk worden beschermd (Dhoest, 2018, p. 1084).

3.2 Kwantitatief luik

Bij het vergelijken van de twee landen en het verwerken van deze data wordt er geopteerd voor het onderzoeken en verwerken van reeds bestaande European Social Surveys. Het gebruik van surveys laat meer vergelijkend, voorspellend en systematischer onderzoek toe. Binnen dit

onderzoek zijn discriminatie en politiek vertrouwen de belangrijkste variabelen. Discriminatie is de onafhankelijke variabele en politiek vertrouwen de afhankelijke variabele. Ook politieke participatie is een afhankelijke variabele. Voor de laatste en longitudinale hypothese wordt er ook nog eens gekeken naar de tijdsfactor als extra onafhankelijke variabele.

Volgens Savin-Baden en Major (2013) is data-analyse het proces waarbij data worden onderverdeeld in betekenisvolle delen om ze zo beter te kunnen bestuderen (Savin-Baden & Major, 2013, p. 436). In dit onderzoek is er gebruik gemaakt van bestaande data uit European Social Surveys. Dit onderzoek heeft een meer empirische inslag en het poogt een verklaring te bieden aan of er daadwerkelijk een verband is tussen de discriminatie van de LGBTQ+-community en hun vertrouwen in hun nationale politiek en beleidsmakers. Vandaar is het ook een verklarend empirisch onderzoek. Dit soort analyse maakt dus gebruik van onafhankelijke en afhankelijke variabelen, die zoals reeds aangehaald discriminatie, politiek vertrouwen en tijd zijn. In het volgende onderdeel worden al de variabelen uit dit onderzoek verder toegelicht en omschreven. In een eerder onderdeel werden de situaties van België en Hongarije geschetst en werd er al een korte vergelijking gemaakt tussen beide landen. De vergelijkende methode focust zich sterk op de overeenkomsten en de verschillen tussen de landen. Dat is geschikt voor de eerste, derde en vierde onderzoeksvraag waarin mogelijke discrepanties worden achterhaald. De tweede onderzoeksvraag daarentegen zal eerder beantwoord worden aan de hand van de open interviews.

- 1. Is er een verband tussen discriminatie en politiek vertrouwen?*
- 2. Is er een verband tussen discriminatie van de LGBTQ+-community en hun vertrouwen in hun nationale politiek en beleidsmakers?*
- 3. In hoeverre verschillen België en Hongarije hierin met elkaar?*
- 4. In welke mate is dit veranderd tegenover twintig jaar geleden?*

3.2.1 Variabelen

Zoals eerder aangehaald in het theoretisch kader, staat LGBTQ+ voor “lesbisch, gay (homoseksueel), biseksueel, transgender en queer (of ‘questioning’)” (The Center, z.d.). De termen beschrijven iemands seksuele geaardheid of genderidentiteit. De ESS surveys maken

geen gebruik van specifieke variabelen die meten of iemand behoort tot de LGBTQ+-community, maar de variabelen ‘dscrngnd’ en ‘dscrsex’ meten wel of de respondenten gediscrimineerd worden op basis van hun gender of seksuele oriëntatie. Hier konden de respondenten aangeven of dit wel of niet van toepassing was bij hen.

Discriminatie is dus een van de belangrijkste onafhankelijke variabelen van deze thesis. Naast genderidentiteit en seksuele voorkeur is er ook een variabele ‘dscrce’ die meet of de respondenten gediscrimineerd worden op basis van hun huidskleur. Ook hier konden de respondenten aangeven of dit wel of niet van toepassing was bij hen. Deze ‘discriminatievariabelen’ vloeien allemaal voort uit de algemene variabele, ‘dscrgrp’, de vraag of de respondenten in de eerste plaats wel gediscrimineerd worden. Vervolgens moesten ze aangeven op wat die discriminatie dan gebaseerd was, dus op basis van hun genderidentiteit, seksuele oriëntatie of huidskleur. De ESS surveys hebben ook nog discriminatievariabelen waarbij discriminatie gebaseerd is op andere zaken, zoals bijvoorbeeld leeftijd of religie, maar deze zijn niet relevant voor dit onderzoek. Een bijkomende belangrijke onafhankelijke variabele van dit onderzoek is tijd. Hier is geen aparte variabele voor, maar de ESS datasets tussen 2002 en 2018 worden vergeleken met elkaar om zo een vergelijking doorheen de tijd te kunnen schetsen.

Een belangrijke afhankelijke variabele voor deze thesis is politiek vertrouwen. Hiervoor wordt er een schaal gemaakt met de variabelen ‘trstprl’, ‘trstplt’ en ‘trstprt’. Deze variabelen meten het vertrouwen van de respondenten in hun nationale parlement, hun vertrouwen in hun politici, en hun vertrouwen in de politieke partijen. Om deze schaal te maken in SPSS werden de drie variabelen samen opgeteld en dan gedeeld door drie. De schaal voor politiek vertrouwen is zeer betrouwbaar, de Cronbach’s alpha voor de drie items is .913. De variabele ‘trstprt’ werd in de eerste ESS ronde (2002) niet gemeten, dus politiek vertrouwen wordt in deze thesis voor 2002 wel eerst gemeten zonder die variabele. Naast politiek vertrouwen is sociaal vertrouwen ook relevant, waarvoor de variabele ‘ppltrst’ meet of de respondenten vinden dat ze in het algemeen de meesten mensen wel of niet kunnen vertrouwen. Bij deze variabelen van sociaal en politiek vertrouwen konden de respondenten antwoorden met een schaal van nul tot tien, waarbij nul staat voor geen vertrouwen en tien voor volledig vertrouwen.

Een extra afhankelijke variabele is politieke participatie. Hiervoor wordt er ook een schaal aangemaakt, met de variabelen ‘sgnptit’, ‘pbldmn’, ‘bctprd’ en ‘pstplonl’. Deze variabelen meten of de respondenten in dat laatste jaar een petitie getekend hebben, deelgenomen hebben aan een wettige publieke demonstratie, bepaalde producten geboycot

hebben, en of ze iets online gepost of gedeeld hebben over politiek in dat laatste jaar. Hierop konden ze antwoorden met ja of nee. Om deze schaal te maken in SPSS werden de vier variabelen samen opgeteld en dan gedeeld door vier. De schaal voor politieke participatie is (matig) betrouwbaar, de Cronbach's alpha voor de vier items is .603. De variabele 'pstplonl' werd enkel in de laatste twee ESS rondes, 2016 en 2018, gemeten. Vermoedelijk is dat vanwege de meer recente impact van sociale media op de politiek. Politieke participatie wordt in deze thesis voor de voorgaande rondes dan eerst gemeten zonder die variabele. Daarnaast is er ook nog een variabele 'polintr', waarbij de respondenten op een schaal van een tot vier konden aanduiden hoe geïnteresseerd ze zijn in de politiek. Hierbij staat een voor zeer geïnteresseerd, en vier voor helemaal niet geïnteresseerd.

De variabelen 'stflife', 'stfeco' en 'stfgov' worden samengenomen op een schaal om het welzijn van de respondenten te meten. Deze variabelen meten hoe tevreden de respondenten zijn met hun leven in het algemeen, de huidige economie van hun land, en hun nationale regering. Ze reageerden hierop met een schaal van nul tot tien, waarbij nul staat voor zeer ontevreden en tien voor zeer tevreden. Deze welzijnsvariabelen worden niet verder geanalyseerd, maar wel komen ze aan bod in de beschrijvende statistieken. Om deze schaal te maken in SPSS werden de drie variabelen samen opgeteld en dan gedeeld door drie. De schaal voor welzijn is betrouwbaar, de Cronbach's alpha voor de drie items is .718.

De variabele 'frprtpl' meet of het politieke systeem van het land van de respondenten verzekert dat iedereen kan participeren in de politiek. Ook hierop konden de respondenten reageren met een schaal, van een tot vijf, waarbij een staat voor niet veel en vijf voor wel veel mogelijke politieke participatie. Ook deze variabele werd enkel in de laatste ESS ronde, 2018, gemeten. Deze variabele wordt ook niet verder geanalyseerd, maar komt wel in bod in de beschrijvende statistieken.

Tot slot zijn er ook nog een paar extra controlevariabelen meegenomen in dit onderzoek, namelijk de leeftijd ('agea'), gender ('gndr', waarbij men kon antwoorden met 'male', 'female', of 'no answer') en het aantal jaren van educatie ('eduysr'). Buiten de leeftijd, gender, en de discriminatievariabelen, konden de respondenten op alle bovenstaande variabelen ook nog antwoorden met 'refusal', 'don't know' of 'no answer'.

Zoals eerder aangehaald in het theoretisch kader hebben niet enkel de directe ervaringen van discriminatie effect op politiek vertrouwen. Ook een hogere educatie leidt tot een hoger politiek vertrouwen. Hoe meer geleerd en geïnformeerd, hoe groter ook het sociaal vertrouwen in mensen. Ook gender kan een invloed hebben: vrouwen lijken over het algemeen meer sociaal

vertrouwen te hebben in mensen dan mannen (Nunnally, 2012, pp. 24-151). Deze variabelen kunnen dus aangenomen worden als controlevariabelen in dit onderzoek, aangezien zij voorspellers lijken te zijn van vertrouwen. Educatie kan ook een indicator van sociale onrechtvaardigheid en discriminatie zijn (Hooghe, Dassonneville & Marien, 2015, pp. 123-124).

3.3 Kwalitatief luik

Naast de statistische analyse van de data gaan vier korte diepte-interviews ook na of de uiteindelijke onderzoeksresultaten overeen komen met de realiteit. De diepte-interviews zijn beperkt tot vier Belgische burgers aangezien het interviewen van Hongaarse burgers een complexere taak was vanwege een beperkt bereik. Toch tracht dit onderzoek geen veralgemenende uitspraken te doen naar een gehele populatie, puur op basis van deze vier interviews. Hierbij is het ook van belang om diverse respondenten te selecteren. Daarom zijn er respondenten geselecteerd van verschillende leeftijden, om een algemener beeld te verkrijgen. LGBTQ+ is ook een brede term, dus zijn er verschillende leden geïnterviewd: twee homoseksuelen, een lesbienne en een interseksueel persoon. Dit onderzoek opteerde voor een semigestructureerd diepte-interview, wat gekenmerkt wordt door het gebruik van open en gesloten vragen. Een belangrijk voordeel van dit model is dat het flexibiliteit geeft in bijvoorbeeld het dieper doorvragen tijdens het diepte-interview. De vragenlijst van de diepte-interviews (zie bijlagen) dient dus ook eerder als houvast, zodat er zeker nog ruimte is voor vragen ter verduidelijking die ad hoc nodig worden geacht (Savin-Baden & Major, 2013, p. 436). Deze diepte-interviews verduidelijken op zich al het hoe en het waarom van bepaalde thema's, waarbij ze dus dienen als een aanvulling op de kwantitatieve data, die dienen om patronen op te zoeken. De diepte-interviews geven in deze thesis antwoord op hypothese 3 (*politieke ondervertegenwoordiging zorgt ervoor dat de LGBTQ+-community een lager vertrouwen in de politiek heeft*) en zijn voor hypothese 4 (*er is een relatie tussen de discriminatie van de LGBTQ+-community en hun vertrouwen in hun nationale politiek en beleidsmakers; hoe groter de discriminatie, hoe minder vertrouwen de LGBTQ+-community heeft in de politiek*) een aanvulling op de statistische analyse.

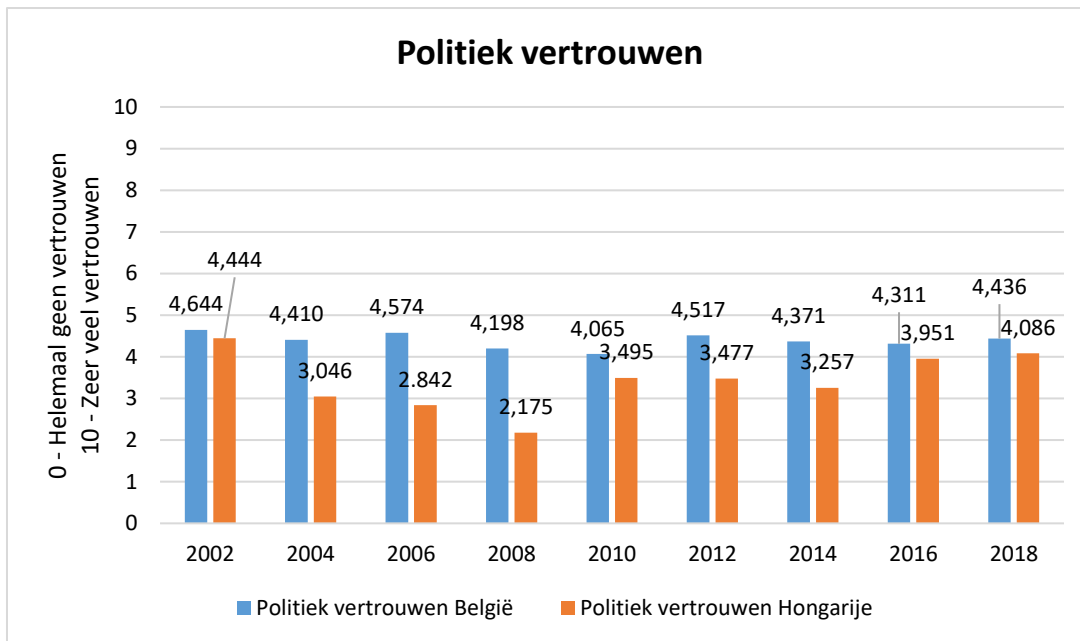
Verder is het semigestructureerd interview een tijdvriendelijk model. Semigestructureerde interviews zijn door hun flexibiliteit wel vaak kwetsbaarder voor

respondenten die verbaal sterk en dominant zijn, omdat de interviews meer ‘to the point’ trachten te zijn. Dit onderzoek blijft wel bewust van het feit dat men nooit honderd procent zeker kan zijn over een causaal verband, wat ook een reden is waarom de open interviews als extra onderzoeksmethode gehanteerd worden (Savin-Baden & Major, 2013, p. 436).

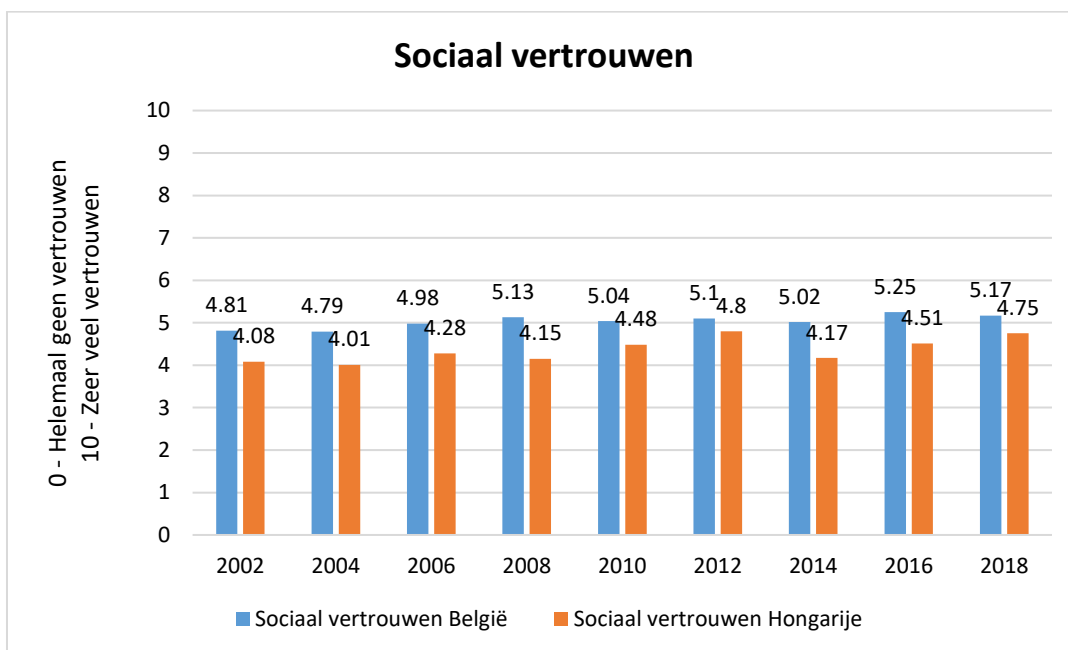
4. Data-analyse en onderzoeksresultaten

Zoals aangehaald in het methodologisch kader, is volgens Savin-Baden en Major (2013) data-analyse het proces waarbij data worden onderverdeeld in betekenisvolle delen om ze zo beter te kunnen bestuderen (Savin-Baden & Major, 2013, p. 436). In dit onderzoek is er dus gebruik gemaakt van bestaande data uit European Social Surveys.

Voor de verklarende analyses aan bod komen, wordt er eerst descriptief gekeken naar enkele variabelen doorheen de tijd, zoals bijvoorbeeld het politiek vertrouwen in België en Hongarije. Door sommige variabelen op schalen te plaatsen, en in het algemeen de variabelen hun gemiddeldes te berekenen, konden er allereerst al enkele grafieken opgemaakt worden. Deze eerste grafieken schetsen de gemiddelden van de belangrijkste variabelen, zoals politiek vertrouwen, discriminatie, politieke participatie, etc., doorheen de tijd. Ook tonen deze grafieken de verschillen aan tussen België en Hongarije doorheen de afgelopen decennia. Na de beschrijving van deze eerste resultaten wordt er dieper ingegaan op de antwoorden van de hypothesen, gebaseerd op de statistische analyses met behulp van SPSS, en de diepte-interviews.

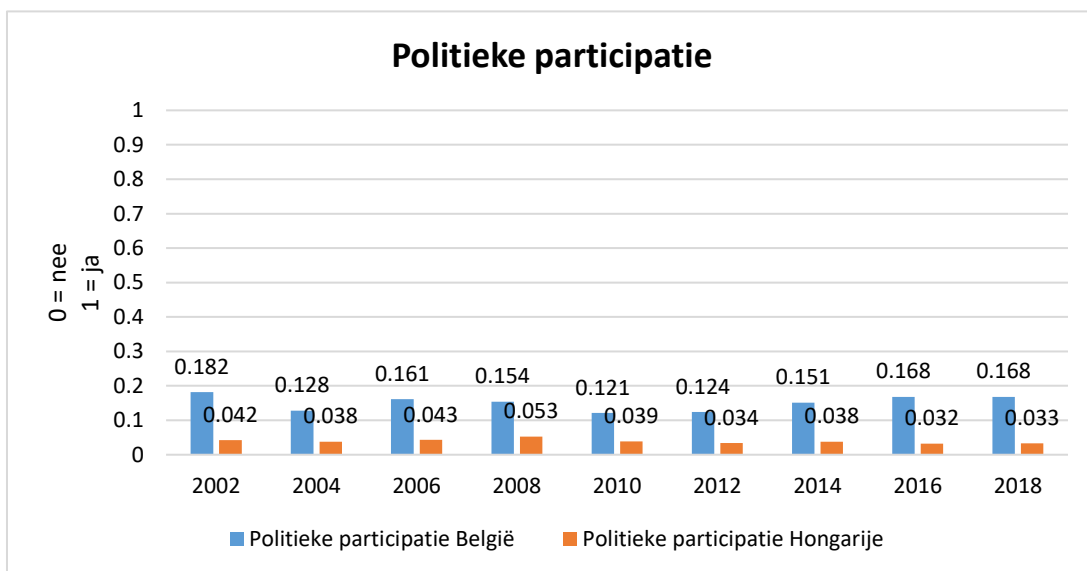
Grafiek 1. Politiek vertrouwen doorheen de tijd.

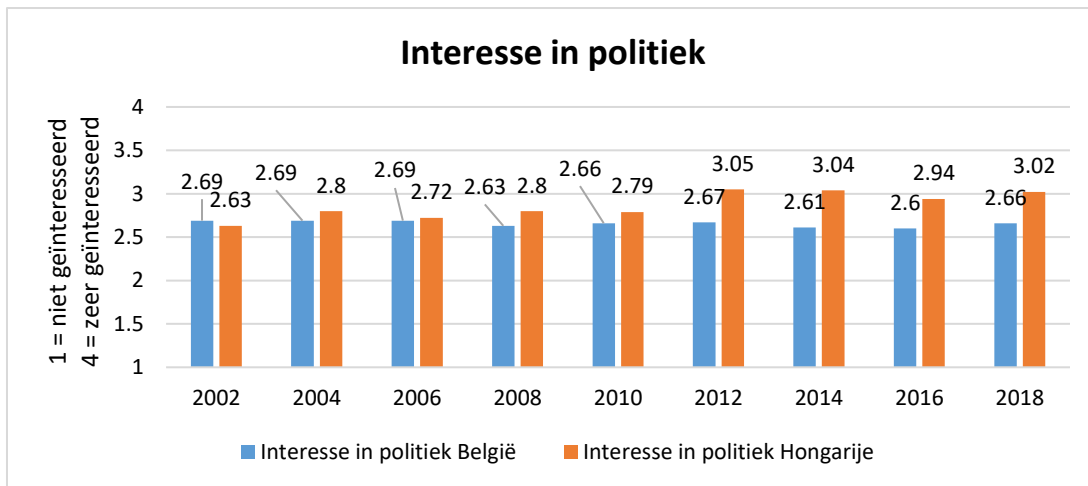
Grafiek 2. Sociaal vertrouwen doorheen de tijd.

Bij de eerste twee grafieken is het interessant om te zien hoe in het algemeen het vertrouwen, zowel politiek als sociaal vertrouwen, hoger ligt in België dan in Hongarije. Het politiek vertrouwen van grafiek 1 is een schaal gebaseerd op het vertrouwen van de respondenten in hun nationale parlement, hun vertrouwen in hun politici en hun vertrouwen in

de politieke partijen. De eerste ESS ronde in 2002 had het vertrouwen in de politieke partijen nog niet gemeten, dus in die ronde specifiek is dat eruit gelaten. Toch is het politiek vertrouwen in België hoger op dat moment, en daarna wordt het verschil tussen België en Hongarije steeds groter. In 2008 ligt het vertrouwen heel laag, mogelijks door de financiële crisis wat maakte dat burgers mogelijks het gevoel hadden dat ze hun regering minder konden vertrouwen. De laatste jaren is het politiek vertrouwen in Hongarije toch gestegen. Hetzelfde geldt voor het sociaal vertrouwen; het is altijd hoger geweest in België en Hongarije heeft fluctuaties gekend, maar het lijkt er nu weer te stijgen. Eerder in 2.1 werd ook al aangehaald dat een afnemend politiek vertrouwen gelinkt kan worden aan een afnemend sociaal vertrouwen, omdat politiek vertrouwen kwetsbaar wordt wanneer de relaties tussen burgers onderling zelf zwakker worden.

Grafiek 3. Politieke participatie doorheen de tijd.

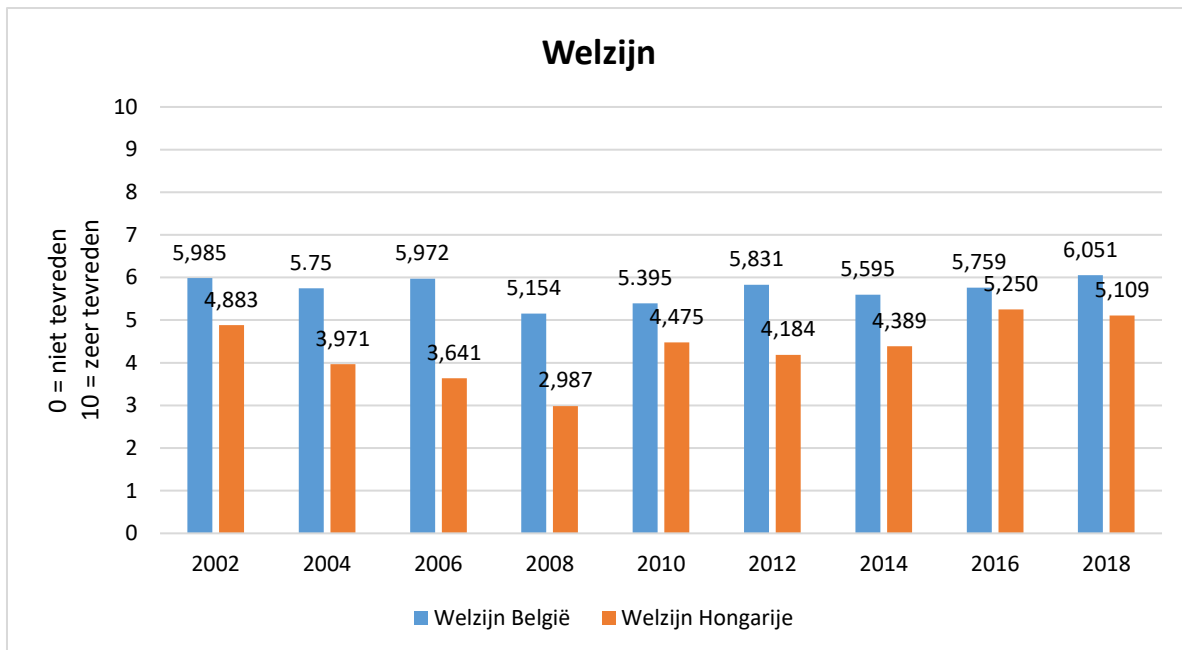

Grafiek 4. Interesse in politiek doorheen de tijd.

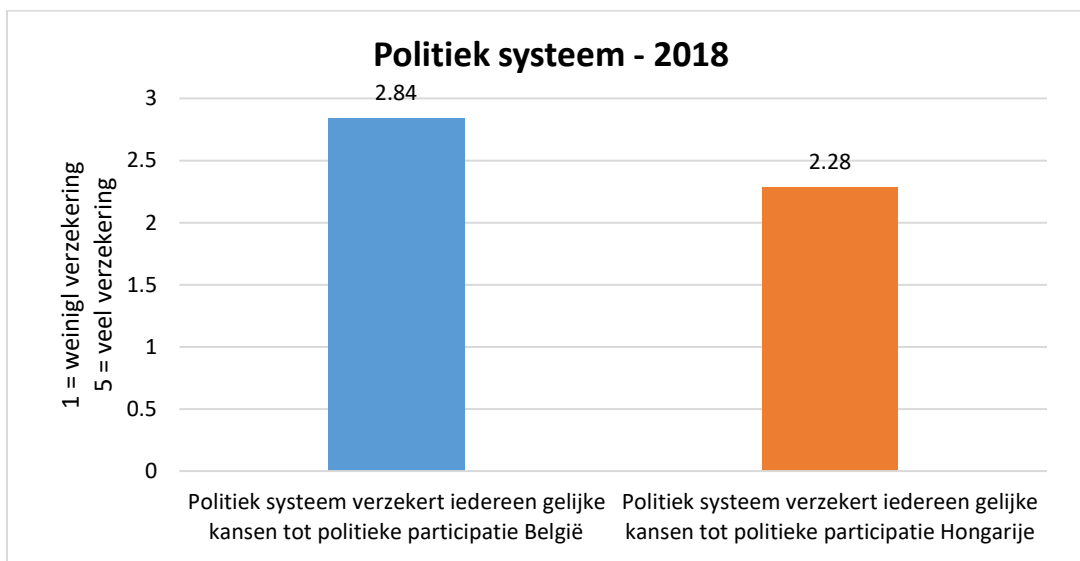
Bij de derde en vierde grafiek valt het ook op dat politieke participatie en interesse in de politiek hoger liggen in België. De politieke participatie van grafiek 3 is een schaal gebaseerd op de vragen of de respondenten in dat laatste jaar een petitie getekend hebben, deelgenomen hebben aan een wettige publieke demonstratie, bepaalde producten geboycot hebben, en of ze iets online gepost of gedeeld hebben over politiek in dat laatste jaar. Enkel de laatste twee ESS rondes van 2016 en 2018 hadden de vraag naar online participatie gemeten, wat vermoedelijk komt vanwege de meer recente impact van sociale media op de politiek. De voorgaande rondes hielden hier dus nog geen rekening mee. Het antwoord op de vraag of men politiek participeert is ofwel ja (1), ofwel nee (0). De grafiek toont hogere balken aan voor België, wat dus maakt dat de Belgische burgers meer aan politieke participatie doen. Dat kan deels ook te wijten zijn aan de opkomstplicht in België.

Ook de interesse in de politiek op grafiek vier ligt hoger in België, maar beide landen lijken doorheen de tijd een vrij stabiel verloop te kennen. Interesse in de politiek is een schaal van nul tot vier, waarbij nul zeer geïnteresseerd is en vier totaal niet geïnteresseerd. De balkjes van Hongarije zijn steeds hoger dan die van België, wat dus maakt dat de Belgische burgers meer interesse hebben in de politiek (dichter bij de nul).

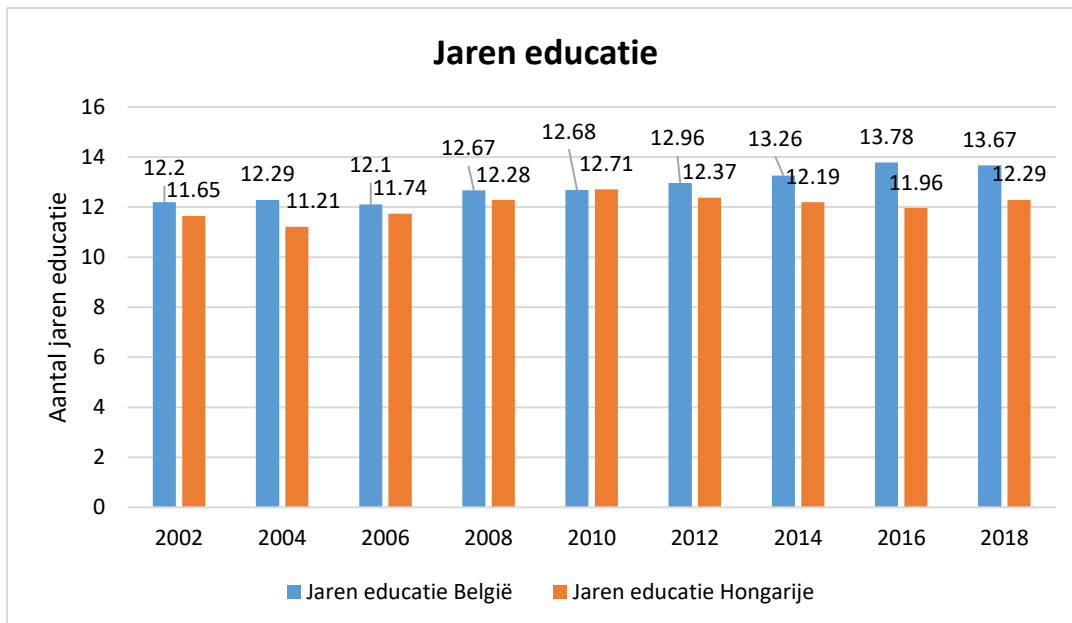

Grafiek 5. Welzijn burgers doorheen de tijd.

Grafiek 6. Politiek systeem: België vs. Hongarije – 2018.

Grafiek 7. Aantal jaren educatie: België vs. Hongarije doorheen de tijd.

Bij de vijfde, zesde en zevende grafiek valt het op dat Hongarije lager scoort dan België. Grafiek 5 over welzijn is een schaal gebaseerd op hoe tevreden de respondenten zijn met hun leven in het algemeen, de huidige economie van hun land, en hun nationale regering. Het is duidelijk dat op een schaal van nul tot tien Hongarije ontzettend laag scoorde op welzijn tussen 2004 en 2008. Dat is mogelijks ook te wijten aan de financiële crisis van 2008. Eerder in 2.1 werd ook al aangehaald dat sociaal vertrouwen enigszins een invloed kan hebben op het welzijn. Sindsdien kent Hongarije ondertussen wel een stijgend verloop, hoewel België consistent hoger scoort.

De zesde grafiek meet of het politieke systeem van het land van de respondenten verzekert dat iedereen kan participeren in de politiek. Deze variabele werd enkel in de laatste ESS ronde van 2018 gemeten, waardoor er enkel een grafiek is van dat jaar. Daarbij is er geen vergelijking doorheen de tijd.

Grafiek 7 is een vergelijking doorheen de tijd van de controlevariabele over jaren educatie. Het valt op dat België eerder een consistent, licht stijgend verloop kent, terwijl Hongarije lichtjes daalt. In de verdere statistische analyse wordt het interessant om te zien of dit enigszins een rol speelt bij de onafhankelijke en afhankelijke variabelen. Doorheen de jaren hebben burgers uit beide landen gemiddeld toch zo'n twaalf jaar educatie gehad.

4.1 Discriminatie en politiek vertrouwen

Dan volgt er nu een bespreking van mogelijke antwoorden op de hypothesen van deze thesis, gebaseerd op statistische analyses met behulp van SPSS, en de diepte-interviews. Na statistische analyse kan er hier ten eerste geconcludeerd worden dat er daadwerkelijk een verband is tussen discriminatie en politiek vertrouwen. Uit de eerste tabel hieronder volgt dat dat verband zowel in België als in Hongarije aanwezig is. Om hypothese 1 te testen (*meer discriminatie leidt tot een lager vertrouwen in de nationale politiek*) wordt er eerst gekeken naar de correlatie tussen discriminatie en politiek vertrouwen, daarna volgt er een lineaire regressie analyse om de hypothese te toetsen. Voor deze analyse is de ESS ronde van 2018 gebruikt.

Discriminatie = onafhankelijke variabele			
Politiek vertrouwen = afhankelijke variabele			
België		Hongarije	
Correlatie: Pearson correlation = -0,105	Regressie: R ² = 0,026 (Unstandardized coefficient) B = -0,847 (Unstandardized coefficient) Std error = 0,169	Correlatie: Pearson correlation = -0,072	Regressie: R ² = 0,008 (Unstandardized coefficient) B = -0,905 (Unstandardized coefficient) Std error = 0,352
Sig = 0,000	Sig = 0,000	Sig = 0,004	Sig = 0,010
(Controlevariabelen:) Gender: (Unstandardized coefficient) B = -0,137 (Unstandardized coefficient) Std error = 0,094		(Controlevariabelen:) Gender: (Unstandardized coefficient) B = 0,111 (Unstandardized coefficient) Std error = 0,118	

Sig = 0,145	Sig = 0,347
Leeftijd:	Leeftijd:
(Unstandardized coefficient) B = -0,004	(Unstandardized coefficient) B = 0,005
(Unstandardized coefficient) Std error = 0,003	(Unstandardized coefficient) Std error = 0,003
Sig = 0,131	Sig = 0,146
Jaren educatie:	Jaren educatie:
(Unstandardized coefficient) B = 0,051	(Unstandardized coefficient) B = 0,028
(Unstandardized coefficient) Std error = 0,012	(Unstandardized coefficient) Std error = 0,018
Sig = 0,000	Sig = 0,121

Tabel 1. Discriminatie en politiek vertrouwen.

Het eerste dat opvalt is dus dat er weldegelijk een samenhang is tussen discriminatie en politiek vertrouwen, zowel in België als in Hongarije. In beide landen is het verband negatief, wat inhoudt dat hoe meer discriminatie er is, hoe lager het politiek vertrouwen is. Hoewel de correlatiecoëfficiënten laag zijn (-0,105 en -0,072), en de correlatie dus heel zwak is, is die toch significant bij beide landen. De Pearson correlatiecoëfficiënt ligt altijd tussen -1 en 1.

R^2 is de determinatiecoëfficiënt, die aangeeft hoeveel van de variantie in de afhankelijke variabele (hier politiek vertrouwen) verklaard wordt door de verklarende variabelen (hier discriminatie en de controlevariabelen). De determinatiecoëfficiënt heeft altijd een waarde tussen 0 en 1, waarbij 1 het best mogelijke model aangeeft waarbij alle variantie in de afhankelijke variabele verklaard wordt. In België is de determinatiecoëfficiënt 0,026, wat best laag is. Discriminatie, maar ook het aantal jaren educatie, verklaren daar dus voor 2,6% iemands politiek vertrouwen. In Hongarije verklaart discriminatie dan voor 0,8% iemands politiek vertrouwen. Ook hier is er een negatief verband: hoe meer discriminatie, hoe minder politiek vertrouwen in België (-0,847) en Hongarije (-0,905). Dit effect is bij beide landen significant.

Hypothese 1 luidt: *Meer discriminatie leidt tot een lager vertrouwen in de nationale politiek*. Op basis van de analyse hierboven wordt de hypothese dus niet verworpen. Meer discriminatie leidt weldegelijk tot een lager vertrouwen in de nationale politiek, al is het verband tussen deze twee variabelen niet heel sterk. Deze bevinding ligt in lijn met eerdere studies, zie bijvoorbeeld 2.1.1. Uiteindelijk kan een laag vertrouwen in de politiek natuurlijk ook te wijten zijn aan het hoe het politieke landschap van dat land eruit ziet, de regeringsvorm, de communicatie van politici naar hun burgers toe, etc. Uit de tabel hierboven lijkt het aantal jaren educatie in België ook enigszins enige significantie te hebben (zie ook bijvoorbeeld in 2.1.1).

Naast politiek vertrouwen is ook de analyse omtrent sociaal vertrouwen enigszins interessant. Na statistische analyse kan er ook hier geconcludeerd worden dat er een verband is tussen discriminatie en sociaal vertrouwen. Uit de tabel hieronder volgt dat dat verband zowel in België als in Hongarije aanwezig is. Ook voor deze analyse is de ESS ronde van 2018 gebruikt.

Onafhankelijke variabele = discriminatie			
Afhankelijke variabele = sociaal vertrouwen			
België		Hongarije	
Correlatie: Pearson correlation = -0,083	Regressie: R ² = 0,025 (Unstandardized coefficient) B = -0,638 (Unstandardized coefficient) Std error = 0,177	Correlatie: Pearson correlation = -0,061	Regressie: R ² = 0,040 (Unstandardized coefficient) B = -0,652 (Unstandardized coefficient) Std error = 0,358
Sig = 0,001	Sig = 0,000	Sig = 0,013	Sig = 0,068
(Controlevariabelen: Gender:		(Controlevariabelen: Gender:	

(Unstandardized coefficient) B = 0,145	(Unstandardized coefficient) B = 0,013
(Unstandardized coefficient) Std error = 0,100	(Unstandardized coefficient) Std error = 0,121
Sig = 0,146	Sig = 0,914
Leeftijd:	Leeftijd:
(Unstandardized coefficient) B = 0,007	(Unstandardized coefficient) B = -0,012
(Unstandardized coefficient) Std error = 0,003	(Unstandardized coefficient) Std error = 0,003
Sig = 0,009	Sig = 0,000
Jaren educatie:	Jaren educatie:
(Unstandardized coefficient) B = 0,065	(Unstandardized coefficient) B = 0,110
(Unstandardized coefficient) Std error = 0,013	(Unstandardized coefficient) Std error = 0,018
Sig = 0,000	Sig = 0,000

Tabel 2. Discriminatie en sociaal vertrouwen.

Hoewel er omtrent sociaal vertrouwen geen hypothese is in dit onderzoek, is het toch interessant om te zien dat er ook een verband is tussen sociaal vertrouwen en discriminatie. In beide landen is het verband negatief, wat inhoudt dat hoe meer discriminatie er is, hoe lager het sociaal vertrouwen is. Dat is hetzelfde als bij politiek vertrouwen. Eerder in 2.1 werd ook al aangehaald dat een afnemend politiek vertrouwen gelinkt kan worden aan een afnemend sociaal vertrouwen, omdat politiek vertrouwen kwetsbaar wordt wanneer de relaties tussen burgers onderling zwakker worden. Hoewel de correlatiecoëfficiënten laag zijn (-0,083 en -0,061), is de correlatie toch significant bij beide landen.

Determinatiecoëfficiënt R^2 geeft aan hoeveel van de variantie in de afhankelijke variabele (hier dan sociaal vertrouwen) verklaard wordt door de verklarende variabelen (hier discriminatie en de controlevariabelen). In België is de determinatiecoëfficiënt 0,025, wat best

laag is. Discriminatie, maar ook leeftijd en het aantal jaren educatie, verklaren daar dus voor 2,5% iemands politiek vertrouwen. In Hongarije verklaren discriminatie, leeftijd en het aantal jaren educatie dan voor 4% iemands politiek vertrouwen. Ook hier is er een negatief verband: hoe meer discriminatie, hoe minder sociaal vertrouwen in België (-0,638) en Hongarije (-0,652). Dit effect is significant in België, en in Hongarije bij een 90% betrouwbaarheidsinterval. Op vlak van leeftijd is het interessant om te zien dat er in België een positief verband is, terwijl er in Hongarije een negatief verband is. Hoe ouder in België, hoe meer sociaal vertrouwen. Hoe jonger in Hongarije, hoe meer sociaal vertrouwen.

4.2 Politiek vertrouwen en politieke participatie

Na statistische analyse met behulp van SPSS kan er ook hier geconcludeerd worden dat er een verband is tussen politiek vertrouwen en politieke participatie. Toch kan er uit de tabel hieronder afgeleid worden dat dit enkel geldt voor België, en niet voor Hongarije. Om hypothese 2 te testen (*een hoger politiek vertrouwen in de nationale politiek leidt tot meer politieke participatie*) wordt er eerst gekeken naar de correlatie tussen politiek vertrouwen en politieke participatie, daarna volgt er een lineaire regressie analyse om de hypothese te toetsen. Ook voor deze analyse is de ESS ronde van 2018 gebruikt.

Politiek vertrouwen = onafhankelijke variabele			
Politieke participatie = afhankelijke variabele			
België		Hongarije	
Correlatie: Pearson correlation = 0,057	Regressie: R ² = 0,081 (Unstandardized coefficient) B = 0,010 (Unstandardized coefficient) Std error = 0,003	Correlatie: Pearson correlation = -0,021	Regressie: R ² = 0,027 (Unstandardized coefficient) B = -0,001 (Unstandardized coefficient) Std error = 0,001

Sig = 0,017	Sig = 0,000	Sig = 0,394	Sig = 0,556
(Controlevariabelen:)		(Controlevariabelen:)	
Gender:		Gender:	
(Unstandardized coefficient) B = 0,000		(Unstandardized coefficient) B = -0,011	
(Unstandardized coefficient) Std error = 0,011		(Unstandardized coefficient) Std error = 0,006	
Sig = 0,982		Sig = 0,054	
Leeftijd:		Leeftijd:	
(Unstandardized coefficient) B = 0,002		(Unstandardized coefficient) B = 1,340 e ⁻⁵	
(Unstandardized coefficient) Std error = 0,000		(Unstandardized coefficient) Std error = 0,000	
Sig = 0,000		Sig = 0,935	
Jaren educatie:		Jaren educatie:	
(Unstandardized coefficient) B = -0,014		(Unstandardized coefficient) B = -0,005	
(Unstandardized coefficient) Std error = 0,001		(Unstandardized coefficient) Std error = 0,001	
Sig = 0,000		Sig = 0,000	

Tabel 3. Politiek vertrouwen en politieke participatie.

Het eerste dat opvalt is dus dat de correlatie tussen de twee variabelen significant is in België. Dat zou men aanvankelijk juist niet verwachten. In Hongarije is er geen significante samenhang, wat verrassend is (zie 2.1). In België is het verband positief, wat inhoudt dat hoe meer politiek vertrouwen er is, hoe meer politieke participatie ook. Dat bevestigt dan hypothese 2. Hoewel de correlatiecoëfficiënten laag zijn (0,057 en -0,021), en de correlatie dus heel zwak is, is die toch significant in België (Sig = 0,017).

Determinatiecoëfficiënt R^2 geeft aan hoeveel van de variantie in de afhankelijke variabele (hier politieke participatie) verklaard wordt door de verklarende variabelen (hier politiek vertrouwen en de controlevariabelen). In België is de determinatiecoëfficiënt 0,081, wat best laag is. Politiek vertrouwen, maar ook leeftijd en het aantal jaren educatie, verklaren daar dus voor 8,1% iemands politieke participatie. In Hongarije verklaren politiek vertrouwen, en het aantal jaren educatie, dan voor 2,7% iemands politieke participatie. Ook hier is er een positief verband: hoe meer politiek vertrouwen, hoe meer politieke participatie in België (0,010). In Hongarije zou dat dan negatief zijn (-0,001): hoe meer politiek vertrouwen, hoe minder politieke participatie. Dit effect is opnieuw enkel significant in België.

Hypothese 2 luidt: *Een hoger politiek vertrouwen in de nationale politiek leidt tot meer politieke participatie*. Op basis van de analyse hierboven wordt de hypothese dus niet verworpen, alleszins niet voor België. Daar lijkt een hoger politiek vertrouwen in de nationale politiek weldegelijk mogelijks te leiden tot meer politieke participatie, al is het verband tussen deze twee variabelen niet heel sterk (0,057). Voor Hongarije is de correlatie tussen de twee variabelen niet significant, waardoor de hypothese in feite verworpen kan worden voor Hongarije. Uit de tabel hierboven lijkt het aantal jaren educatie in beide landen ook enigszins enige significantie te hebben, en voor België lijkt de leeftijd dat ook nog te hebben. Uiteindelijk kan de politieke participatiegraad ook te wijten zijn aan hoe het politieke landschap van dat land eruit ziet, de regeringsvorm, en voor België specifiek is er dan ook nog de opkomstplicht, wat maakt dat op vlak van stemmen België sowieso een land is dat hoog scoort daarin. Hongarije daarentegen heeft geen opkomstplicht. De politieke participatie schaal meet of de respondenten in dat jaar producten geboycot hebben, of ze petitie getekend hebben, of ze iets online gedeeld hebben, en of ze een protest bijgewoond hebben. De ESS survey mist dus enigszins wel variabelen die meten of de respondenten bijvoorbeeld geïnformeerd gaan stemmen of het nieuws volgen.

4.3 Politieke ondervertegenwoordiging en vertrouwen van de LGBTQ+-community

Om hypothese 3 te testen (*politieke ondervertegenwoordiging zorgt ervoor dat de LGBTQ+-community een lager vertrouwen in de politiek heeft*) wordt er gekeken naar de diepte-interviews. Het onderzoek naar de derde hypothese is dus niet gebaseerd op statische analyse

met behulp van SPSS, maar enkel op de vier diepte-interviews met de Belgische burgers. Hierbij is er dus ook geen vergelijking met Hongarije. De ESS surveys hadden geen vragen of variabelen omtrent politieke ondervertegenwoordiging en ook was er geen aparte LGBTQ+-variabele omdat de term een heel breed begrip is. Allereerst is het interessant om in te lichten dat eigenlijk maar een van de vier geïnterviewde respondenten echt vertrouwen heeft in de politiek, namelijk respondent E, en dan meer bepaald door de verschillende niveaus van de politiek en zijn eigen connecties met lokale politici. De andere drie respondenten hebben eerder een negatieve kijk op de Belgische politiek. Respondenten S en T trekken de intenties van de Belgische politici in twijfel, door te zeggen dat ze hun job enkel uitoefenen vanwege geld of dat ze enkel lege beloftes maken die niet worden nagekomen. Respondent G heeft een matig vertrouwen in de politiek, maar dat is vooral door hoe het land de coronacrisis heeft afgehandeld in de afgelopen jaren. Eerder in 2.1 werd ook al aangehaald dat een laag politiek vertrouwen niet per se gelijkgesteld wordt aan een hoog politiek wantrouwen, wat ook interessant blijft om in het achterhoofd te houden.

Omgekeerd is respondent E de enige die van mening is dat de LGBTQ+-community niet echt ondervertegenwoordigd is in België. Zo beweert hij: *“Ik denk dat we op dat vlak eigenlijk niet mogen klagen he. Euhm... België is een van de eerste landen geweest ter wereld waar dat een openlijk homofiel eerste minister is kunnen worden...Wij hebben ook homo's gehad in het Vlaams Parlement die ook Vlaams minister geworden zijn, die in het Brussels Parlement zaten, die Brusselse minister geworden zijn. Dus ik denk niet dat we ondervertegenwoordigd zijn. Als je ziet, een van de belangrijkste functies op federaal vlak wordt uitgevoerd door een transgender. Dus we zijn op dat vlak een beetje toch wel trendsetter in de wereld”*.

Respondent S en G zijn dan juist van mening dat de community wel ondervertegenwoordigd is, en dat het een belangrijk probleem is. Ze vinden beiden dat de politiek meer aandacht moet besteden aan de LGBTQ+-community, en het feit dat ze ondervertegenwoordigd zijn heeft volgens respondent G ook een impact op zijn politiek wantrouwen. Respondent S vindt ook dat de politieke ondervertegenwoordiging een impact heeft op haar politiek wantrouwen, maar haalt zelf aan dat ze ook gewoon niet politiek gericht is en dat ze bovendien een taalprobleem heeft, wat maakt dat ze het moeilijk vindt om de politiek te kunnen volgen. Respondent T vindt ook dat de LGBTQ+-community politiek ondervertegenwoordigd is, en staft dat met het feit dat ze geen openlijke queer politici kent, maar ze vindt dat tegelijkertijd ook niet echt een probleem. Zij vindt het vooral belangrijk dat

de belangen van de hele samenleving verdedigd worden, ongeacht of dat de politici zelf deel uitmaken van de community of niet. Tegelijkertijd uit ze ook wel: “*Mensen die niet tot die community behoren kunnen dat even goed doen, maar zij ervaren die dingen niet, dus waarom zouden zij het eigenlijk belangrijk vinden? [...] Mij maakt dat totaal niet uit of dat nu iemand is die er wel of niet tot behoort. 't Is gewoon, welke actie onderneem je en wat verandert er of wat verandert er niet*”. De respondent is dus van mening dat hoewel de LGBTQ+-community ondervertegenwoordigd is in de politieke arena in België en ze er zeker het nut van in ziet als ze wel vertegenwoordigd zou zijn, ze het niet een belangrijk probleem vindt. Dat is wegens haar overtuiging dat politici die niet tot de LGBTQ+-community behoren diens voorkeuren en noden ook kunnen vertegenwoordigen (dus een gebrek aan descriptieve representatie staat substantiële representatie niet noodzakelijk in de weg, maar lijkt het wel moeilijker te maken). Daardoor is ze er ook van overtuigd dat die politieke ondervertegenwoordiging geen impact heeft op haar politiek vertrouwen. Haar laag politiek vertrouwen in de Belgische politici staat volgens haar los van de politieke ondervertegenwoordiging van de LGBTQ+-community.

Daarnaast is het ook interessant om aan te halen dat respondent S en G, die het allebei problematisch vinden dat de LGBTQ+-community ondervertegenwoordigd is in de politiek, beiden ook niet echt politiek geëngageerd zijn. Respondent G volgt wel het nieuws. Respondent E en T daarentegen ondertekenen ook petities en vinden het belangrijk om zeer geïnformeerd te gaan stemmen op hun politici of politieke partij naar voorkeur. Op vlak van politieke participatie lopen de respondenten hier dus weer parallel.

Wel zijn de vier respondenten er allemaal van overtuigd dat andere minderheidsgroepen in de samenleving politiek ondervertegenwoordigd worden. Ook lijken ze alle vier overtuigd te zijn dat die politieke ondervertegenwoordiging een impact heeft op het politiek wantrouwen van die andere minderheidsgroepen. Volgens respondent E is dit politiek wantrouwen er ook omdat de minderheidsgroepen geen of onvoldoende erkenning krijgen van de gemeenschappen waarin ze zelf leven. Respondent G haalt aan dat ook de manier waarop bepaalde politieke partijen zich gedragen tegenover die minderheidsgroepen waarschijnlijk een rol speelt bij dat politiek wantrouwen.

Hypothese 3 luidt: *Politieke ondervertegenwoordiging zorgt ervoor dat de LGBTQ+-community een lager vertrouwen in de politiek heeft*. Op basis van de interviews hierboven wordt de hypothese dus eigenlijk niet verworpen. Drie van de vier respondenten hebben wel een laag vertrouwen in de politiek en diezelfde drie respondenten vinden ook dat de LGBTQ+-community politiek ondervertegenwoordigd is. Toch zijn er twee van die drie respondenten van

mening dat hun politiek wantrouwen geaffecteerd wordt door die politieke ondervertegenwoordiging van de LGBTQ+-community in België. Dat betekent dat de helft van de geïnterviewde respondenten akkoord zou gaan met de stelling, de andere helft niet. Op basis daarvan kan de hypothese dus niet verworpen worden, maar ze kan ook niet helemaal bevestigd worden. Er zal meer en diepgaander onderzoek nodig zijn in de toekomst om echt een verband te kunnen opsporen.

4.4 Discriminatie van de LGBTQ+-community en hun politiek vertrouwen

Na statistische analyse met behulp van SPSS kan er hier geconcludeerd worden dat er geen verband is tussen de discriminatie van de LGBTQ+-community en hun politiek vertrouwen. Uit de tabel hieronder volgt dat dat zowel voor België als voor Hongarije geldt. Om hypothese 4 te testen (*er is een relatie tussen de discriminatie van de LGBTQ+-community en hun vertrouwen in hun nationale politiek en beleidsmakers; hoe groter de discriminatie, hoe minder vertrouwen de LGBTQ+-community heeft in de politiek*) wordt er eerst gekeken naar de correlatie tussen onderstaande discriminatievariabelen en politiek vertrouwen, daarna volgt er een lineaire regressie analyse om de hypothese te toetsen. Ook voor deze analyse is de ESS ronde van 2018 gebruikt.

Discriminatie op basis van seksuele oriëntatie = onafhankelijke variabele			
Discriminatie op basis van gender = onafhankelijke variabele			
Politiek vertrouwen = afhankelijke variabele			
België		Hongarije	
Correlatie:	Regressie SO:	Correlatie:	Regressie SO:
Pearson correlation SO = -0,015	R ² = 0,123 (Unstandardized coefficient) B =	Pearson correlation SO = -0,008	R ² = 0,004 (Unstandardized coefficient) B = -0,855
Pearson correlation gender = -0,044	-0,397	Pearson correlation gender = 0,003	

	(Unstandardized coefficient) Std error = 0,493 Regressie gender: $R^2 = 0,123$ (Unstandardized coefficient) B = -1,155 (Unstandardized coefficient) Std error = 0,548		(Unstandardized coefficient) Std error = 2,305 Regressie gender: $R^2 = 0,004$ (Unstandardized coefficient) B = 0,565 (Unstandardized coefficient) Std error = 2,306
Sig SO = 0,528	Sig SO = 0,421	Sig SO = 0,744	Sig SO = 0,711
Sig gender = 0,067	Sig gender = 0,035	Sig gender = 0,914	Sig gender = 0,806
(Controlevariabelen: Gender: (Unstandardized coefficient) B = -0,153 (Unstandardized coefficient) Std error = 0,095 Sig = 0,106 Leeftijd: (Unstandardized coefficient) B = -0,003 (Unstandardized coefficient) Std error = 0,003 Sig = 0,238		(Controlevariabelen: Gender: (Unstandardized coefficient) B = 0,093 (Unstandardized coefficient) Std error = 0,117 Sig = 0,428 Leeftijd: (Unstandardized coefficient) B = 0,006 (Unstandardized coefficient) Std error = 0,003 Sig = 0,081 Jaren educatie: (Unstandardized coefficient) B = 0,037	

Jaren educatie: (Unstandardized coefficient) B = 0,050 (Unstandardized coefficient) Std error = 0,012 Sig = 0,000	(Unstandardized coefficient) Std error = 0,017 Sig = 0,033
---	--

Tabel 4. Discriminatie van de LGBTQ+-community en politiek vertrouwen.

Zoals eerder aangehaald hadden de ESS surveys geen aparte LGBTQ+-variabele omdat de term een heel breed begrip is. Daardoor werden de variabelen waarbij discriminatie gebaseerd is op seksuele oriëntatie of gender gebruikt om enigszins de discriminatie van een deel van de community te kunnen schetsen. Hierbij zijn er dus twee onafhankelijke variabelen: discriminatie gebaseerd op seksuele oriëntatie en discriminatie gebaseerd op gender. Het eerste dat opvalt is dus dat de correlatie tussen de discriminatie van de LGBTQ+-community niet significant is, waarbij er dus vastgesteld kan worden dat er geen verband is. De correlatiecoëfficiënt voor discriminatie op basis van gender in België heeft wel een P-waarde van 0,067, wat inhoudt dat bij een betrouwbaarheidsinterval van 90% hier dan wel een correlatie zou zijn met politiek vertrouwen.

Determinatiecoëfficiënt R^2 geeft aan hoeveel van de variantie in de afhankelijke variabele (hier politiek vertrouwen) verklaard wordt door de verklarende variabelen (hier de discriminatievariabelen en de controlevariabelen). In België is de determinatiecoëfficiënt 0,123, wat best laag is. De discriminatievariabelen, maar ook het aantal jaren educatie, verklaren daar dus voor 12,3% iemands politiek vertrouwen. In Hongarije verklaren de discriminatievariabelen, en het aantal jaren educatie, dan voor 0,4% iemands politiek vertrouwen. Hier is er een negatief verband in België: hoe meer discriminatie, hoe minder politiek vertrouwen (-0,397 en -1,115). In Hongarije is dat negatief voor discriminatie op basis van seksuele oriëntatie (-0,855) en vreemd genoeg positief voor discriminatie op basis van gender (0,565). Toch zijn ook deze effecten bij beide landen niet significant, buiten bij de discriminatievariabele gebaseerd op gender in België (-1,155 met P-waarde 0,035). Als men dit terugkoppelt aan hypothese 1 (*meer discriminatie leidt tot een lager vertrouwen in de nationale politiek*), kan er vastgesteld worden dat het dus andere soorten discriminatie zijn die leiden tot een lager politiek vertrouwen, en niet de discriminatie op basis van seksuele oriëntatie of gender (behalve discriminatie op basis van gender in België, dat wel significant aantoonde).

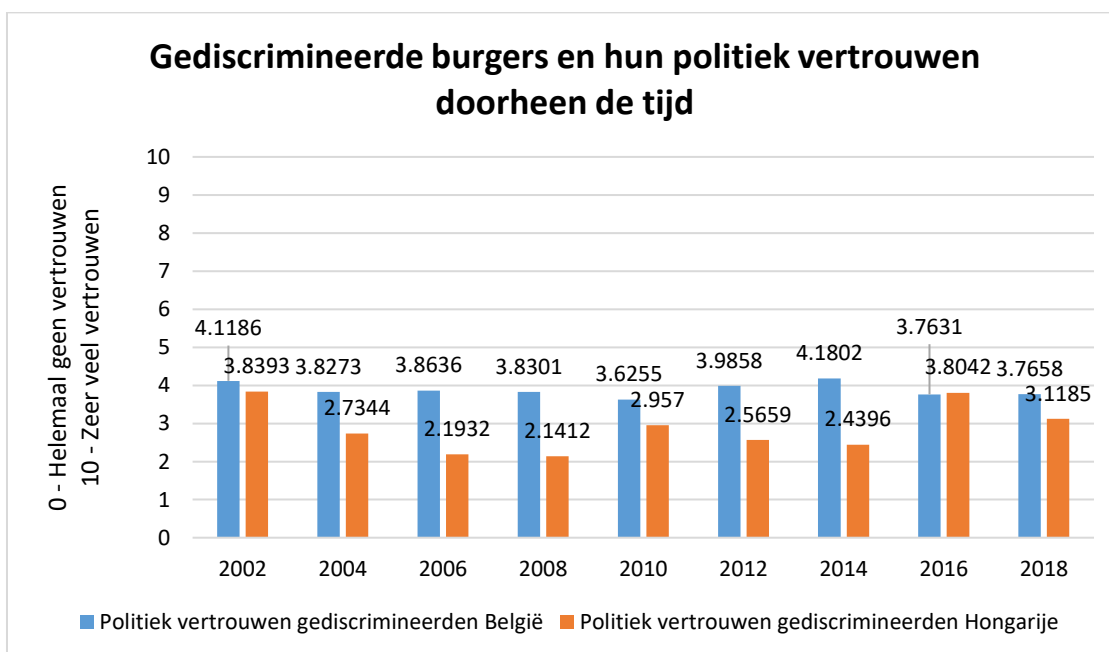
Naast de statistische analyse gaven ook de diepte-interviews inzicht over dit onderwerp. Drie van de vier geïnterviewde respondenten beweerden dat ze eigenlijk nog nooit gediscrimineerd zijn geweest. Wel hebben ze op jongere leeftijden pestgedrag meegemaakt of nare opmerkingen gekregen. Respondent S die wel al discriminatie ervaren heeft voegt eraan toe dat deze ervaring plaatsvond in de kerk. Daarnaast is respondent E de enige die vindt dat er wel al veel beleid is voor de LGBTQ+-community, alleszins door de democratische partijen. Hij had het hier dan meer specifiek over de veranderingen die er gebeurd zijn doorheen de jaren: de mogelijkheid tot trouwen, adoptie, etc. Hij vindt dat er uiteraard wel ruimte voor verbetering is, maar dat België op zich al heel open-minded is. De andere drie respondenten vinden dat er weinig of geen beleid is en twee van de drie respondenten voelen zich zelfs in de steek gelaten op dit politiek vlak. Na hen te informeren over de eerste resultaten, waarbij discriminatie in het algemeen en politiek vertrouwen wel een verband lijken te hebben, gaven ze elk hun redenering hiervoor. Respondent S haalde als argument aan dat er weinig beleid is. Respondent E haalde aan dat de LGBTQ+-community en andere minderheidsgroepen niet overal erkend worden, waardoor ze zich niet goed voelen in de gemeenschap waarin ze leven en er zo dan politiek wantrouwen ontstaat. Respondent G verwees naar politieke ondervetegenwoordiging en respondent T haalde aan dat de meerderheidsgroep dat kan discrimineren daar zich ook comfortabel in voelt om dat te blijven doen, en als discriminatie aanhoudt zal politiek wantrouwen dat ook doen. Het is interessant dat de geïnterviewde respondenten zelf geen discriminatie ervaren of die alleszins persoonlijk niet linken aan hun politiek vertrouwen. Dat bevestigt in zekere zin de bevindingen in de statistische analyses, waaruit blijkt dat discriminatie van de LGBTQ+-community dus niet echt leidt tot minder vertrouwen in hun nationale politiek en beleidsmakers.

Hypothese 4 luidt: *Er is een relatie tussen de discriminatie van de LGBTQ+-community en hun vertrouwen in hun nationale politiek en beleidsmakers. Hoe groter de discriminatie, hoe minder vertrouwen de LGBTQ+-community heeft in de politiek.* Op basis van de statistische analyse hierboven en de diepte-interviews wordt de hypothese dus eigenlijk wel verworpen. Meer discriminatie leidt voor de LGBTQ+-community niet per se tot een lager vertrouwen in de nationale politiek. De bevroegde respondenten gaven dit zelf ook niet aan. Drie van de vier respondenten hebben wel een laag vertrouwen in de politiek, maar dat is niet te wijten aan discriminatie aangezien zij momenteel blijkbaar weinig tot geen discriminatie ervaren hebben. Het is uiteraard mogelijk dat de respondent die wel discriminatie ervaart een lager vertrouwen heeft vanwege die discriminatie. Zoals eerder besproken blijkt uit de interviews ook dat twee

van de vier respondenten hun laag politiek vertrouwen linken aan de politieke ondervertegenwoordiging van de LGBTQ+-community. Zoals eerder aangehaald kan een laag vertrouwen in de politiek natuurlijk ook te wijten zijn aan het hoe het politieke landschap van dat land eruit ziet, de regeringsvorm, de communicatie van politici naar hun burgers toe, etc. Uit de tabel hierboven lijkt het aantal jaren educatie in beide landen ook enigszins enige significantie te hebben. Op basis van deze bevindingen wordt de hypothese dus eerder verworpen. Er zal meer en diepgaander onderzoek nodig zijn in de toekomst naar alle redenen tot politiek vertrouwen.

4.5 Discriminatie en politiek vertrouwen: doorheen de tijd

Het onderzoek naar de vijfde en laatste hypothese is, net zoals dat van de tweede hypothese, ook niet gebaseerd op statistische analyse. Om een vergelijking doorheen de tijd te kunnen maken is er geopteerd voor een grafiek met gemiddelden doorheen de tijd. Hierbij is er, net zoals bij de vorige hypothesen, ook weer een vergelijking gemaakt tussen België en Hongarije. De eerste ESS ronde in 2002 had het vertrouwen in de politieke partijen nog niet gemeten, dus in die ronde specifiek is dat uit de schaal van politiek vertrouwen gelaten. Politiek vertrouwen is dan enkel voor 2002 gebaseerd op vertrouwen in het parlement en in politici.

Grafiek 8. Gediscrimineerde burgers en hun politiek vertrouwen doorheen de tijd.

Uit de grafiek valt af te leiden dat het politiek vertrouwen van de gediscrimineerde burgers bijna altijd hoger heeft gelegen in België dan in Hongarije. Al is voor de eerste ESS ronde politiek vertrouwen enkel gebaseerd op vertrouwen in het parlement en in politici, het lag nog steeds hoger in België. Het valt ook op dat in de periode tussen 2004 en 2010 het politiek vertrouwen van de gediscrimineerde burgers in België zelfs een opmerkelijk pak hoger lag dan dat van de burgers in Hongarije. Het jaar 2016 is de enige ronde waarbij het politiek vertrouwen van de gediscrimineerde burgers hoger lag in Hongarije dan in België, maar het verschil is uiteindelijk ook niet zo groot. Vanaf 2018 lijkt het politiek vertrouwen van de gediscrimineerde burgers uit Hongarije dan weer te dalen. Dat lijkt ook het geval te zijn voor de gediscrimineerde burgers uit België.

Dit ligt ergens wel in lijn met grafiek 1 over het politiek vertrouwen in het algemeen van alle burgers uit België en Hongarije. Daar lag het politiek vertrouwen altijd hoger in België. Een verschil met grafiek 1 is dat in 2016 het politiek vertrouwen van België daar dus ook hoger lag, terwijl dat hier de enige ronde is waarbij Hongarije hoger heeft. Een ander verschil met grafiek 1 is dat het politiek vertrouwen van Hongarije daar lijkt te stijgen, terwijl het politiek vertrouwen van specifiek de gediscrimineerde burgers van Hongarije hier juist weer lijkt te dalen. Zoals hierboven reeds aangehaald, geldt dat ook voor de gediscrimineerde burgers uit België.

Hypothese 5 luidt: *Leden van minderheidsgroepen die discriminatie ervaren hebben nu meer vertrouwen in hun nationale politiek dan twintig jaar geleden.* Op basis van de grafiek hierboven wordt de hypothese dus eigenlijk wel verworpen. Uit de grafiek valt af te leiden dat hoewel de balkjes van België bijna altijd hoger liggen dan die van Hongarije, is het politiek vertrouwen van de gediscrimineerde leden van minderheidsgroepen uit beide landen afgenomen in vergelijking met twintig jaar geleden. België kent een consistent verloop dan Hongarije, dat meer fluctuaties doorheen de tijd kent, maar toch is het politiek vertrouwen bij beide landen op deze grafiek gedaald. Sinds 2018 kennen beide landen ook een dalend verloop. Zo blijkt dus dat leden van minderheidsgroepen die discriminatie ervaren niet per se meer vertrouwen in hun nationale politiek hebben dan twintig jaar geleden. De fluctuaties van politiek vertrouwen doorheen de tijd hier zullen enigszins ook iets te maken hebben met verkiezingen, regeringswissels of wissels van staatshoofden. Zoals eerder aangehaald kan een laag vertrouwen in de politiek natuurlijk ook te wijten zijn aan het hoe het politieke landschap

van dat land eruit ziet, de regeringsvorm, de communicatie van politici naar hun burgers toe, etc. Zoals eerder gezien in 2.3.2, kunnen fluctuaties in politiek vertrouwen ook correleren met economische prestaties van de regering en politici hun vermogen om de economie te besturen volgens de electorale eisen. Op basis van deze bevindingen wordt de hypothese dus eerder verworpen. Er zal meer en diepgaander onderzoek nodig zijn in de toekomst naar alle redenen tot politiek vertrouwen van gediscrimineerde leden van minderheidsgroepen. Ook zullen de toekomstige ESS rondes aantonen in hoeverre dat politiek vertrouwen nog zal fluctueren en hoe lang de huidige dalende trend nog zal volhouden. Zoals eerder aangehaald in 2.1, zou alleszins voor de LGBTQ+-community de Hongaarse anti-LGBTQ+-wet leiden tot een daling in politieke socialisatie, wat op zijn beurt zou leiden tot een daling in zowel het politiek als het sociaal vertrouwen.

5. Discussie en besluit

Uit deze thesis blijkt dus dat er weldegelijk een verband is tussen discriminatie en politiek wantrouwen in de nationale politiek en beleidsmakers, meer bepaald dat meer discriminatie mogelijks kan leiden tot een lager vertrouwen in de nationale politiek. Ook blijkt uit de interviews dat politieke ondervertegenwoordiging van de LGBTQ+-community enigszins kan zorgen voor een lager vertrouwen in de politiek. Dat was ook zo voorspeld in het theoretisch kader, waarbij andere minderheidsgroepen dezelfde ondervertegenwoordiging ervaren en een groot politiek wantrouwen hebben. Uit dit onderzoek blijkt ook dat in België een hoger politiek vertrouwen in de nationale politiek kan leiden tot politieke participatie, terwijl dat er in Hongarije geen opmerkelijk verband is tussen deze twee. Daarnaast kan er genoteerd worden dat politiek vertrouwen en de politieke participatiegraad ook te wijten zijn aan hoe het politieke landschap van dat land eruit ziet, de regeringsvorm, de communicatie van politici naar hun burgers toe, etc. België meer specifiek heeft ook de opkomstplicht, wat maakt dat op vlak van stemmen België sowieso een land is dat hoger scoort daarin. Hongarije heeft geen opkomstplicht. Zo zijn er dus twee hypothesen die niet verworpen worden, een hypothese die niet verworpen wordt voor België, maar wel voor Hongarije, en twee hypothesen die wel verworpen worden.

Er lijkt voor de LGBTQ+-community specifiek geen relatie te zijn tussen de discriminatie die zij ervaren en hun vertrouwen in hun nationale politiek en beleidsmakers.

Meer discriminatie leidt niet per se tot een lager vertrouwen in de nationale politiek voor hen. Uit dit onderzoek blijkt dat toch het geval te zijn voor discriminatie op basis van seksuele oriëntatie en op basis van gender. Voor België heeft discriminatie op basis van gender wel enige significantie, voor Hongarije dan weer niet. Wellicht zal discriminatie op basis van andere zaken zoals religie of leeftijd wel een rol spelen dan. De Belgische geïnterviewde respondenten gaven zelf aan dat ze weinig tot geen discriminatie ervoeren en dat deze dan ook geen impact had op hun politiek vertrouwen. Dat politiek vertrouwen was voor de geïnterviewde respondenten eerder gebaseerd op politieke ondervertegenwoordiging, weinig beleid, etc. Zoals hierboven aangehaald kan een laag vertrouwen in de politiek natuurlijk ook te wijten zijn aan het politieke landschap, de regeringsvorm, de communicatie van politici naar hun burgers toe, etc. Ook kan het gelinkt worden aan sociaal vertrouwen: politiek vertrouwen wordt kwetsbaar wanneer relaties tussen burgers onderling dat ook worden.

Uit dit onderzoek is ook gebleken dat gediscrimineerde leden van minderheidsgroepen in het algemeen niet meer vertrouwen hebben in hun nationale politiek dan twintig jaar geleden. In tegendeel zelfs, het politiek vertrouwen lijkt voor deze groepen in zowel België als Hongarije te dalen. Dat politiek vertrouwen kent in België dan wel een consistentere verloop dan in Hongarije, dat meer fluctueert doorheen de tijd, maar toch is het bij beide landen gedaald. De fluctuaties van politiek vertrouwen doorheen de tijd hier zullen enigszins ook iets te maken hebben met verkiezingen en regeringswissels. Controlevariabelen zoals het aantal jaren educatie en de leeftijd van de respondenten lijken voor sommige hypothesen enigszins ook enige relevantie aan te tonen.

In de toekomst zal er meer en diepgaander onderzoek nodig zijn om echt een verband te kunnen opsporen tussen discriminatie, politiek vertrouwen en politieke participatie van de LGBTQ+-community. Voor toekomstig onderzoek beveel ik eerder kwalitatief onderzoek aan, zoals diepte-interviews, omdat deze meer context geven dan de data van de ESS enquêtes. Ook zullen de toekomstige ESS rondes aantonen in hoeverre politiek vertrouwen nog zal fluctueren. Diepgaander onderzoek naar alle redenen tot dat politiek vertrouwen of wantrouwen van gediscrimineerde leden van minderheidsgroepen zal dus nodig zijn. Daarbij is er ook een focus nodig op de LGBTQ+-community specifiek, omdat zoals eerder aangehaald in deze thesis, daar nog niet veel onderzoek naar is. Met kwalitatief onderzoek zoals diepte-interviews wordt er dan meer context verkregen naar het waarom, hoe of wat, in plaats van louter ja/nee vragen of schalen zonder ondersteunende argumentatie. Ook beveel ik een opvolging van de Hongaarse

anti-LGBTQ+-wet aan, en meer bepaald welke gevolgen die met zich meebrengt voor het politiek en sociaal vertrouwen van de Hongaarse burgers.

Om een antwoord te geven op de onderzoeksvragen: ja, er lijkt een verband te zijn tussen discriminatie in het algemeen en politiek vertrouwen. Nee, er lijkt *geen* verband te zijn tussen de discriminatie van de LGBTQ+-community en hun vertrouwen in hun nationale politiek en beleidsmakers. Hoewel ze wel een laag politiek vertrouwen hebben, valt deze niet te wijten aan hun discriminatie. Om alle redenen voor dit politiek vertrouwen te achterhalen is zoals reeds gezegd verder onderzoek nodig. Wel is er dus in het algemeen een verband tussen discriminatie en politiek vertrouwen, zowel in België als in Hongarije. Toch is dat politiek vertrouwen in beide landen niet toegenomen in vergelijking met twintig jaar geleden, het is zelfs afgenomen. Dus hoewel België en Hongarije zo hard verschillen op vlak van LGBTQ+-rechten en normen, is het verschil tussen beide landen op vlak van de relatie tussen discriminatie en politiek vertrouwen niet zo groot.

Wetenschappelijk is deze thesis relevant omdat het heeft aangetoond dat niet alle minderheidsgroepen exact dezelfde effecten van discriminatie ondervinden, hoewel men daar aanvankelijk wel van uit gaat. De LGBTQ+-community ervaart duidelijk een ander soort discriminatie of in een andere mate, waardoor het niet per se een effect heeft op hun politiek vertrouwen in hun nationale politici en beleidsmakers. Dat geldt toch alleszins zo voor de Belgische en de Hongaarse LGBTQ+-community. Wel is hun vertrouwen ook gewoon laag. Het is ook maatschappelijk relevant dat deze thesis achterhaald heeft dat de LGBTQ+-community, en de burgers uit België en Hongarije in het algemeen eigenlijk ook, weinig participeren in de politiek. Dat maakt dat de LGBTQ+-community de politieke verandering zelf niet echt bewerkstelligt. Natuurlijk is dat veralgemenend hier, dus is er zeker meer toekomstig onderzoek nodig naar waarom leden uit de LGBTQ+-community zich wel of niet politiek engageren, en niet alleen voor België en Hongarije.

Bibliografie

Ayoub, P.M. (2016). *When States Come Out: Europe's Sexual Minorities and the Politics of Visibility* [Digitale versie]. Geraadpleegd via <https://doi.org/10.1017/CBO9781316336045.002>

Blessett, B. (2018). Social Justice in Public Administration: Moving with Intention to Disrupt the Status Quo. *Public Administration Quarterly*, 42(2), 123-126. Geraadpleegd via <https://www.jstor.org/stable/26893923>

Calloni, M. (2020). Women, Minorities, Populism. *Philosophy and Politics - Critical Explorations*, 10, 243-264. doi:10.1007/978-3-030-34098-8_17

Danaj, A., Lazanyi, K., & Bilan, S. (2018). Euroscepticism and populism in Hungary: The analysis of the prime minister's discourse. *Journal of International Studies*, 11(1), 240-247. doi:10.14254/2071-8330.2018/11-1/18

Dhoest, A. (2018). Learning to be gay: LGBTQ forced migrant identities and narratives in Belgium. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 45(7), 1075-1089. doi:10.1080/1369183X.2017.1420466

Ekman, J., & Amnå, E. (2012). Political participation and civic engagement: Towards a new typology. *Human Affairs*, 22(3), pp. 283-300. doi:10.2478/s13374-012-0024-1

Europa Nu. (2022). Politieke situatie België. Geraadpleegd op 25 april 2022, via https://www.europa-nu.nl/id/vihnbisc6rn8/politieke_situatie_belgie

Europa Nu. (2022). Hongarije. Geraadpleegd op 25 april 2022, via <https://www.europa-nu.nl/id/vgaxlcr1jzjm/hongarije>

European Union Agency for Fundamental Rights (FRA). (2017). Muslims in the EU: High levels of trust despite pervasive discrimination. Geraadpleegd 13 maart 2022, via <https://fra.europa.eu/en/news/2017/muslims-eu-high-levels-trust-despite-pervasive-discrimination>

Hooghe, M., & Dassonneville, R. (2018). A Spiral of Distrust: A Panel Study on the Relation between Political Distrust and Protest Voting in Belgium. *Government and Opposition (Cambridge University Press)*, 53(1), 104–130. doi:10.1017/gov.2016.18

Hooghe, M., Dassonneville, R., & Marien, S. (2015). The Impact of Education on the Development of Political Trust: Results from a Five-Year Panel Study among Late Adolescents and Young Adults in Belgium. *Political Studies*, 63(1), 123-141. doi:10.1111/1467-9248.12102

Holt, E. (2021). The Háttér Society: supporting LGBTQ people in Hungary. *The Lancet HIV*, 8(9), p. e528. Geraadpleegd via [https://doi.org/10.1016/S2352-3018\(21\)00192-2](https://doi.org/10.1016/S2352-3018(21)00192-2)

Illes, K. (2015). Defining Trust as Action: An Example from Hungary. *Philosophy of Management*, 7(3), 69-80. doi:10.5840/pom20097323

Kluegel, J.R., & Mason, D.S. (2004). Fairness Matters: Social Justice and Political Legitimacy in Post-Communist Europe. *Europe-Asia Studies*, 56(6), 813-834. doi:10.1080/0966813042000258051

Levitt, B.S. (2015). Discrimination and the distrust of democratic institutions in Latin America. *Politics, Groups, and Identities*, 3(3), 417-437. doi:10.1080/21565503.2015.1050410

López, J.M.S. (2018). Shaping LGBTQ Identities: Western Media Representations and LGBTQ People's Perceptions in Rural Spain. *Journal of Homosexuality*, 65(13), 1817-1837. doi:10.1080/00918369.2017.1390812

März, J.W. (2021). Hungary's new anti-LGBTQ law: The medical profession must speak out about the harm it does to LGBTQ adolescents' health. *The Lancet Regional Health – Europe*, 8, p. 100199. doi:10.1016/j.lanep.2021.100199

Moisés, J.A. (2006). Citizens' Distrust in Democratic Institutions. *International Review of Sociology*, 16(3), 593-616. doi:10.1080/03906700600931418

Nunnally, S.C. (2012). *Trust in Black America: Race, Discrimination, and Politics* [Digitale versie]. doi:10.18574/9780814759301

Pap, A.L. (2021). Neglect, Marginalization, and Abuse: Hate Crime Legislation and Practice in the Labyrinth of Identity Politics, Minority Protection, and Penal Populism. *Nationalities Papers*, 49(2), 221-239. doi:10.1017/nps.2020.21

Petchesky, R.P. (2009). The language of "sexual minorities" and the politics of identity: a position paper. *Reproductive Health Matters*, 17(33), 105-110. doi:10.1016/S0968-8080(09)33431-X

Quilty, A. (2017). Improbable frequency? Advocating queer–feminist pedagogic alliances within Irish and European higher education contexts. *European Journal of Women's Studies*, 24(1), 55-69. doi:10.1177/1350506816679193

Röder, A., & Mühlau, P. (2011). DISCRIMINATION, EXCLUSION AND IMMIGRANTS' CONFIDENCE IN PUBLIC INSTITUTIONS IN EUROPE. *European Societies*, 13(4), 535-557. doi:10.1080/14616696.2011.597869

Röder, A., & Mühlau, P. (2012). Low Expectations or Different Evaluations: What Explains Immigrants' High Levels of Trust in Host-Country Institutions? *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 38(5), 777-792. doi:10.1080/1369183X.2012.667986

Savin-Baden, M., & Major, C.H. (2013). *Qualitative Research: The essential guide to theory and practice*. Abingdon, Verenigd Koninkrijk: Routledge

The Center. (z.d.). What is LGBTQ? Geraadpleegd op 4 januari 2022, via <https://gaycenter.org/about/lgbtq/>

Turner, G. (2019). 'Bizarre Sapphic midlife crisis': (Re)thinking LGBTQ representation, age and mental health. *SAGE Publications*, 22(7-8), 997-1016. doi:10.1177/1363460718794132

Van Aelst, P., & Aalberg, T. (2011). Between Trust and Suspicion: A Comparative Study of the Relationship Between Politicians and Political Journalists in Belgium, Norway and Sweden. *Javnost*, 18(4), 73-88. doi:10.1080/13183222.2011.11009068

Van Dale. (2022). Betekenis 'discriminatie'. Geraadpleegd op 4 januari 2022, via <https://www.vandale.be/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/discriminatie>

Van De Walle, S., & Six, F. (2014). Trust and Distrust as Distinct Concepts: Why Studying Distrust in Institutions is Important. *Journal of Comparative Policy Analysis: Research and Practice*, 16(2), 158-174. doi:10.1080/13876988.2013.785146

Waggoner, E.B. (2018). Bury Your Gays and Social Media Fan Response: Television, LGBTQ Representation, and Communitarian Ethics. *Journal of Homosexuality*, 65(13), 1877-1891. doi:10.1080/00918369.2017.1391015

Wilkes, R., & Wu, C. (2019). Immigration, Discrimination, and Trust: A Simply Complex Relationship. *Frontiers in Sociology*, 4, p. 32. doi:10.3389/fsoc.2019.00032

Bijlagen

Vragenlijst diepte-interviews:

Na intro over thesis en kennismaking of small talk

1. Wat is uw leeftijd?
2. Hoe identificeert u zich? Man/vrouw/anders...
3. Hoe behoort u tot de LGBTQ+-community?
4. Bent u politiek geëngageerd? Waarom wel/niet? (Dit kan variëren: een demonstratie of protest bijwonen, geïnformeerd gaan stemmen op uw partij of politicus naar voorkeur, regelmatig het nieuws volgen, een petitie starten of tekenen, actief lid zijn van een politieke partij of actiegroep,...) → Engagement is een breed begrip, daarom leg ik u enkele activiteiten voor en vraag ik of u er recent nog aan hebt deelgenomen:
  - a. Protest bijwonen
  - b. Petitie starten of tekenen
  - c. Actief lid zijn van een politieke partij of actiegroep
  - d. Geïnformeerd gaan stemmen op uw partij of politicus naar voorkeur
  - e. Regelmatig het nieuws volgen
5. Indien nee: waarom niet? Indien ja: waarom wel?
6. Heeft u vertrouwen in politici en partijen? Waarom wel/niet?
7. Ervaart u of heeft u al enige vorm van discriminatie ervaren vanwege uw LGBTQ+-identiteit? → Hoe treed de overheid daar tegen op? Is er beleid hierrond of voelt u zich eerder in de steek gelaten?
  - a. Indien ja: Op welke manier heeft deze discriminatie een impact op uw politieke participatie, en uw vertrouwen in de politiek?
8. Vindt u dat de LGBTQ+-community ondervertegenwoordigd is in de politiek?
  - a. Indien ja: vindt u dit een belangrijk probleem? Indien ja: waarom?
  - b. Heeft dit enigszins ook een impact op uw politiek vertrouwen/wantrouwen?
  - c. Denkt u dat dit ook het geval is voor andere minderheidsgroepen?
9. In mijn studie over België en Hongarije vind ik dat discriminatie samenhangt met wantrouwen in de politiek etc. Hoe komt dat denkt u?

Interviews:

Interview 1 met S (56, interseksueel) – vrijdag, 20/05/2022

Uit de tabel hierboven lijkt het aantal jaren educatie in beide landen ook enigszins enige significantie te hebben, en voor België lijkt de leeftijd dat ook nog te hebben.

Na introductie en begin gesprek ...

S: Ik ben 56 geworden.

K: Aah oké, proficiat!

S: Dank u!

K: En hoe identificeert u zich?

S: Als vrouw.

K: En u behoort dan tot de LGBTQ+-community als interseks? (werd vooraf besproken)

S: Ja.

K: En bent u politiek geëngageerd? Dat kan heel breed zijn he, bijvoorbeeld protesten bijwonen of petitie tekenen, lid zijn van een politieke partij, of... –

S: - Daar doe ik niet aan mee omdat mij dat nooit is gevraagd.

K: Omdat u? (had het niet goed verstaan)

S: Ik doe daar niet aan mee omdat mij dat nooit is gevraagd.

K: Ah ja, oké. En zaken zoals gewoon geïnformeerd gaan stemmen op uw partij naar voorkeur of regelmatig het nieuws volgen of zo, doet u dat?

S: Nee dat doe ik ook niet, er is meer slecht nieuws dan goed nieuws!

K: Ah ja, *lacht*, daar ga ik echt akkoord mee eigenlijk. Euhm, en dus uw reden daarvoor om die niet bij te wonen of u niet echt te engageren is omdat u niet gevraagd bent daarvoor of?

S: Nee. Maar ik ben daar ook niet zo mee bezig.

K: Ja. En heeft u persoonlijk vertrouwen in de Belgische politici en in de partijen?

S: Over interseks?

K: Nee, niet per se, gewoon in het algemeen. Of dat u vertrouwen in ze heeft.

S: ... Hmm ik wil iets zeggen maar dat is misschien gemeen.

K: Nee u kan gewoon uw mening zeggen hoor!

S: Het is allemaal voor het geld. Of dat ze het voor een echte reden doen, dat is nog iets anders.

K: Ja... Dus ik kan constateren dat u niet echt vertrouwen hebt daarin?

S: Ja...

... *even een persoonlijke intermezzo* ...

K: En ervaart u persoonlijk discriminatie vanwege uw identiteit?

S: Ja vooral vanuit de christelijke wereld. In de kerk en zo dat ze mij daaronder uitgehaald hebben... Zeggen dat ik naar de hel ga, dat Jezus daar zeer ongelukkig mee is, dat ze zich vies voelen rond mij.

K: Maar seg... U moet zich daar echt niks van aan trekken hoor, ik ben zelf ook biseksueel en ik probeer niet naar zo'n opmerkingen te luisteren. Ik ben wie ik ben he, ik kan dat niet veranderen.

S: Nee dat is waar. Ik vind mijn problematiek toch ook groot.

K: Ja dat kan ik zeker wel begrijpen. Ik vind het heel spijtig voor u dat mensen het er moeilijk mee hebben.

... *weer even een persoonlijke intermezzo* ...

K: En maar hebt u ook al discriminatie ervaren op vlak van de overheid of zo? Of van de politiek? Weet u of daar iets van beleid rond is, of voelt u zich eerder in de steek gelaten?

S: Nee daar is geen beleid rond. Politiek op dat gebied bestaat niet denk ik.

K: Ja, en voelt u zich daardoor in de steek gelaten dan?

S: ... Dat heeft niets met politiek te maken, maar ik had graag gehad dat je in België een 'x' op je paspoort kon hebben, omdat ik als interseks de twee geslachten heb he. Dan had ik graag een 'x' gehad, maar ja, dat doen ze hier niet.

K: Is dat niet iets dat binnenkort ingevoerd kon worden? Ik dacht dat ik daar iets over had gehoord of zo.

S: Is het waar?

K: Ik denk het, ik ben niet zeker.

... *weer even een persoonlijke intermezzo over S haar definitieve keuze om als vrouw door het leven te gaan* ...

K: Om even terug te keren naar het interview, uw politieke participatie en uw politiek vertrouwen die er niet echt is... Zou u kunnen zeggen van dat het feit dat er zo weinig beleid is rond interseksualiteit enz., denkt u dat dat impact heeft op uw politieke participatie en vertrouwen? Of dat het gewoon vooral interesse is of zo? Allez dat u gewoon niet echt interesse hebt in de politiek of is het echt het feit dat u gediscrimineerd wordt dat een impact heeft daarop?

S: Ik ben niet zo politiek gericht. En ik heb een probleem, ik ben in talen niet zo goed dus wat jij nu allemaal zegt is een klein beetje Chinees voor mij.

K: Aah oké, ik zal het proberen te dan! Euhm... Ja of dat dat daarvoor zorgt, eigenlijk. Het feit dat u niet echt vertegenwoordigd wordt in de politiek – zorgt dat er dan voor dat u niet zoveel vertrouwen hebt in de politiek? ... En vindt u dat de LGBTQ+-community ondervertegenwoordigd wordt in de politiek?

S: Ja dat zal wel. Kijk maar naar mij.

K: Vindt u dat een belangrijk probleem dat die ondervertegenwoordigd zijn in de politiek? Denkt u dat er meer politici of zo van die community zouden moeten zijn?

S: Ik denk het wel. Ik denk het wel he. En iedereen gelijk voor de wet he.

K: Ja. Ik heb in mijn studie, want mijn thesis gaat momenteel over België en Hongarije, want in Hongarije zijn ze heel strikt en daar hebben ze echt antiwetten, en ik vind in die studies door enquêtes dat discriminatie wel echt samenhangt met wantrouwen in de politiek. Hoe denkt u dat dat komt? Of door wat zou dat kunnen zijn?

S: Mja, we zijn een apart volkje denk ik he *lacht*. Ik vind het alleen op interseks gebied al erg dat daar niet meer rond te doen is, dat die mensen allemaal de doofpot worden in gestoken. Ik ben spijtig genoeg nog nooit iemand tegengekomen uit zo'n groep, maar...

K: Het zal misschien een beperkter deel van de bevolking zijn? Ik weet niet of ik persoonlijk nog iemand ken buiten u, euhm...

S: Weet je hoeveel er zijn zoals mij in België?

K: Nee.

S: Hou je vast he *lacht*.

K: Oké *lacht*.

S: 40.000.

K: Aah. Ja. En dan zouden die mensen toch ook zeker wel vertegenwoordigd moeten worden?

S: Absoluut, absoluut.

S heeft een paar minuten een hoestbui

K: En denkt u dat andere minderheidsgroepen ondervertegenwoordigd zijn?

S: Dat denk ik wel. En die zullen zich ook zo voelen zoals wij.

K: Jullie zijn toch wel een deel van de bevolking dus ik snap ook dat je vertegenwoordigd wilt worden in de maatschappij. En als dat niet het geval is, dat er dan wantrouwen is.

S: Ik heb wel één voordeel, ik word niet uitgelachen in de maatschappij. Dat niet. Dat voordeel heb ik.

K: Aah oké, dat is wel goed.

S: Ze zien mij als *S*.

K: Ja. Oké, dat waren al mijn vragen eigenlijk, bedankt voor uw antwoorden en deel te nemen aan mijn onderzoek.

S: Ja, ik zou zeggen: succes!

K: Dank u wel, nog een prettige namiddag en een fijn weekend he!

S: Voor u ook!

Interview 2 met E (60, homoseksueel) – vrijdag, 20/05/2022

K: *na persoonlijke begroeting en gesprek* De eerste vraag is gewoon: wat is uw leeftijd?
lacht

E: Ik ben 62, ik ben geboren in 1960. Dus ik ben 62 jaar.

K: Ja. En u identificeert zich als... een man? Of?

E: Euh ja.

K: En hoe behoort u tot de LGBTQ+-community?

E: Ik ben 100% overtuigd homo.

K: En bent u politiek geëngageerd? En ja, enga- engagement is een breed begrip hier, dus dat kan bijvoorbeeld een protest bijwonen zijn, of een petitie starten of tekenen, actief lid zijn van een politieke partij of actiegroep, geïnformeerd gaan stemmen op uw partij naar voorkeur, of gewoon regelmatig het nieuws volgen of zo.

E: Euh ik probeer het nieuws wel te volgen. Dus euh, ook de politieke situatie hier in België, dus euh dat alleszins wel. Buiten dat, petitie's ondertekenen, *hoest*, als die echt voor een goed doel staan waar ik kan achter staan doe ik dat met alle plezier. Dat kunnen zowel petitie's zijn in de richting van milieu, dierenrechten, vrouwenrechten, mensenrechten in 't algemeen. Dus da's vrij uitgebreid.

K: Ja.

E: Euhm... Ik ben geen lid van een politieke partij, en als ik ga stemmen doe ik dat over het algemeen wel vrij goed voorbereid.

K: Ja.

E: Dus ik informeer mij wel degelijk voordat ik mijn stem ga uitbrengen.

K: Da's goed *lacht*. En hebt vertrouwen in politici en partijen?

E: *zucht* Er zijn politici die ik vertrouw, ja. Ja.

K: Ja.

E: Euhm... Of dat dat noodzakelijk moet zijn op federaal of regionaal vlak, da's iets anders. Maar hier in Leuven, waar dat ik woon, ken ik een aantal politici, ook een aantal van de bestuurders, de burgemeester en schepenen, en alle een paar schepenen ken ik wel, en daar heb ik wel vertrouwen in. Omdat ik ook bij die mensen wel zie dat er heel veel engagement is naar de samenleving toe, naar de stad toe. Euh... En dat dat soms ook wel al een keer afwijkt van wat de standpunten van hun partijen betreft. Het is zo... Ja ik heb wel vertrouwen in bepaalde politici.

K: Ja. En hebt u al enige vorm van discriminatie of zo ervaren vanwege uw LGBTQ+-identiteit?

E: Eigenlijk nog nooit.

K: Ja.

E: Nog nooit. Euh... Op het werk soms al wel een keer zo wat opmerkingen, maar opmerkingen die nooit eigenlijk kwetsend bedoeld waren.

K: Ja.

E: En ik heb mij daar altijd sterk ingevoeld dat ik met een kwinkslag daar ook wel kon op reageren.

K: Ja.

E: Euh, dus... Eigenlijk nee, discriminatie nee. Dat mag ik niet zeggen.

K: Ja. En op vlak van zo politiek, denkt u dat daar veel beleid rond is of voelt u zich eerder zo in de steek gelaten?

E: Ja er is wel beleid rond he en er is... Allez ik kan de vergelijking maken met 40 jaar geleden tegenover nu, zijn er wel heel veel dingen veranderd. Euh dingen veranderd ten goede natuurlijk he.

K: Uhu.

E: Euh... Zowel het huwelijk is uit de bus gekomen, euh de mogelijkheid om adoptie is uit de bus gekomen, euh... En ik heb wel het gevoel dat men daar ook politiek nog wel altijd voor open staat en blijft aan werken voor het allemaal zo breed mogelijk te maken.

K: Ja. Dus u voelt zich niet in de steek gelaten op dat vlak?

E: Euh... Pff. Laat ons zeggen door de meeste democratische partijen niet nee.

K: Ja.

E: Er zijn er natuurlijk die daar anders over denken *lacht* en er ook veel duidelijker in zijn. Maar de meeste democratische partijen niet nee.

K: En vindt u dat de LGBTQ+-community ondervetegenwoordigd is in de politiek?

E: Euh, ik denk dat we op dat vlak mekaar... Ik denk dat we op dat vlak eigenlijk niet mogen klagen he. Euhm... België is een van de eerste landen geweest ter wereld waar dat een openlijk homofiel eerste minister is kunnen worden...

K: Ja.

E: Euh... Wij hebben ook homo's gehad in het Vlaams Parlement die ook Vlaams minister geworden zijn, die in het Brussels Parlement zaten, die Brusselse minister geworden zijn. Dus ik denk niet dat we ondervetegenwoordigd zijn. Als je ziet, een van de belangrijkste functies op federaal vlak wordt uitgevoerd door een transgender.

K: Ja.

E: Dus we zijn op dat vlak een beetje toch wel trendsetter in de wereld.

K: Ja. En andere minderheidsgroepen – denkt u dat die ondervertegenwoordigd zijn?

E: *zucht*. Andere minderheidsgroepen... *denkt na*. Euhm... Ik zou graag wat meer, allezowel parlementsleden als ministers zien met een allochtone achtergrond.

K: Ja.

E: Omdat dat ook- Da's een stem die in het debat heel vaak vergeten wordt, en ik denk dat op dat vlak nog wel wat werk kan verzet worden.

K: Ja. Denkt u dat die ondervertegenwoordiging dan ook impact heeft op het politiek vertrouwen of wantrouwen van die mensen?

E: Ja waarschijnlijk wel omdat ze zich niet herkennen daarin. Euh... Vertrouwen van de bevolking in de politiek wilt altijd zeggen van "oké ik herken mij een stuk in die politiek", maar als je geen vertegenwoordigers van je eigen minderheidsgroep terugvindt in de politiek, ja, en je hebt dan geen erkenning daarvan, ja je herkent u niet in die politiek, en ja dan kan dat vertrouwen wel enigszins gaan weggaan.

K: Uhu. Euhm... In mijn studie heb ik nu zo een vergelijking gemaakt tussen België en Hongarije, en daaruit blijkt uit de statistische analyse dat discriminatie toch ook wel samenhangt met wantrouwen in de politiek. Hoe komt dat denkt u?

E: *denkt na*. Ja kijk omdat uiteindelijk *zucht*... Mensen moeten zich in een gemeenschappen goed voelen, en van welke achtergrond dat je dan bent, dat maakt niet uit. Je moet je in de gemeenschap waarin dat je leeft en werkt euh... Moet je je goed voelen. En als je geen erkenning krijgt van dat politieke, hoe kan je er dan vertrouwen in hebben?

K: Uhu.

E: En in bepaalde landen inderdaad, Hongarije ja je geeft daar een goed voorbeeld *lacht*. Polen momenteel zit een beetje in datzelfde straatje.

K: Ja.

E: Euhm... Maar da's... Ik denk dat dat vooral te maken heeft, zeker in die landen, dat die nog een stuk het Sovjet tijdsperk met zich meedragen. En dat maakt natuurlijk ja... Dat maakt alles natuurlijk veel conservatiever, en dat conservatisme dat hebben ze natuurlijk een stuk nog altijd he die landen.

K: Ja. Ja de wetten daar zijn ook wel echt heel streng.

E: Ja maar ja dat gaat ook ver he, en da's niet alleen het niet erkennen van bepaalde minderheidsgroepen, maar dat gaat bijvoorbeeld ook zo ver; "oké je mag daar ook niet over schrijven" en de pers moet daarover zwijgen en... Het is zo een opeenstapeling van euh... dingen en dat maakt natuurlijk dat mensen zich daar niet goed voelen. Ik kan mij dat best inbeelden.

K: Ja ik had ook al uit artikels gelezen dat aangezien ze pas na 22 uur bepaalde dingen mogen tonen waarin homo's of transgenders in voor komen, zodat kinderen dat niet zien enz., maar omdat ze dan eigenlijk zo het zwijgen opleggen, heeft dat dan bijvoorbeeld ook gevolgen voor zo medische zaken. Omdat die dan bijvoorbeeld... Ja bijvoorbeeld voor transgenders dat ze veel dingen dan niet te weten komen omtrent hun transitie of operaties enz.

E: Tuurlijk omdat als je zo een regering hebt die controle wilt hebben op alle informatie, en je beperkt die informatie, ja natuurlijk zijn mensen dan niet geïnformeerd. Da's logisch. En dat maakt natuurlijk dat je met een hele groep gefrustreerde mensen rondloopt, en dat die dan op een gegeven moment zeggen van "ja kom ik wil hier weg".

K: Uhu. Ja dat is ook een bepaalde instroom van vluchtelingen, omdat zij... Allez dat zij daaruit weg willen vluchten, vanwege hun LGBTQ+-identiteit. Dat ze daardoor weggaan uit zo'n landen.

E: Ja tuurlijk. Maar je hebt dat niet alleen uit Hongarije of uit Polen he, er zijn ook heel veel Afrikaanse landen waaruit mensen vluchten omwille van het feit dat ze 'anders' zijn, en waar dat het niet kan. Een van de beste voorbeelden daarin is Oeganda bijvoorbeeld, euhm... Omdat heel veel Amerikaanse-Evangelische kerken heel veel invloed hebben op de regering daar en ja de meest afreuzende dingen gaan verkondigen. Wat maakt dat mensen die in die situatie zijn daar weg willen, omdat die enerzijds vrezen voor hun vrijheid, maar ook voor hun leven.

K: Uhu. Ja dat is zo. Oké, dat waren alle vragen!

E: Oh, dat viel nog mee! *lacht*

K: Dank u wel voor uw antwoorden en uw tijd! Als er nog updates zijn over mijn thesis kan ik ze altijd doorgeven!

E: Da's graag gedaan! En dat is goed!

Interview 3 met G (23, homoseksueel) – vrijdag, 20/05/2022

K: *na persoonlijke begroeting en gesprek* De eerste vraag is: wat is uw leeftijd? *lacht*

G: Ik ben 23 jaar, pas geworden.

K: En hoe identificeert u zich? Als man kan ik aannemen?

G: Uhu dat klopt.

K: En hoe behoort u tot de LGBTQ+-community?

G: Ik val op jongens *lacht*, uitsluitend.

K: Dus jij bent de 'G'? *lacht*

G: Yes! *lacht*

K: En bent u politiek geëngageerd? Allez, engagement is echt een breed begrip he, dus da's bijvoorbeeld een proest bijwonen of een petitie starten of tekenen, actief lid zijn van een politieke partij of zo, euhm... Of regelmatig het nieuws volgen, geïnformeerd gaan stemmen, zo'n dingen.

G: Euhm, neen *lacht*.

K: *lacht*.

G: Da's een kort antwoord. Euh... Nee, nee. Ja ik volg het nieuws wel, maar daar stopt het ook. Ik heb ook vaak niet echt een heel uitgesproken mening omdat ik weet, als ik erover ga beginnen dat andere mensen mij toch gaan tegenspreken en ja... Gewoon weinig zin om in gesprek te gaan over dingen waar dat ik eigenlijk veel te weinig van afweet.

K: Ooh, dat is echt een interessant antwoord. Euhm, en hebt u vertrouwen in de politici en de politieke partijen?

G: *denkt na* Dat vind ik dan een moeilijke vraag.

K: Hmm.

G: Euhm... Vertrouwen...

K: Ja het moet niet per se een ja/nee antwoord zijn, het kan uitgebreid zijn. Sommige politici misschien wel, of... En op wat dat dat gebaseerd is kan verschillen...

G: Euhm... Ja ik denk gewoon dat ik vertrouwen zou kunnen hebben in iemand in de politiek wanneer dat die een uitstraling heeft en... Allez ja, sommige mensen, die zie je en dan denk je van "oei". Euh *lacht*...

K: *lacht*.

G: ... “daar gaan we nu een keer niet veel energie in steken om daar naar te luisteren”. Maar sommige mensen die kunnen echt bewegen, allez ja, hoe zeg je dat... Euhm. Spreken alsof dat ze weten waarvan ze aan het praten zijn, en euhm... Dat die ook kunnen je kunnen meetrokken in hun verhaal, als die heel geboeid kunnen vertellen, dat vind ik vooral belangrijk.

K: Uhu. En is dat iets wat dat je nu merkt bij de politici of partijen van nu? Is dat iets dat je hebt bij hen of niet?

G: Euhm *zucht*... Soms.

K: Hmm.

G: Is dat een antwoord? *lacht*

K: Ja *lacht*. Ik denk dat wel, ja. Ik denk... Moest je het op een schaal van 1 tot 10 zou moeten plaatsen, hoe zou je dat dan plaatsen?

G: Vertrouwen in de politiek, een schaal van 1 tot 10, euhm... Ja. Maar dat hangt natuurlijk weer af van wie dat je voor je hebt he, maar in het algemeen zo...

K: Bijvoorbeeld de nationale regering of zo, allez de federale regering.

G: Euhm... Uiteindelijk hoop ik dat ze weten waarover dat ze praten en dat ze deftige keuzes kunnen maken. Maar... Ja ik twijfel eigenlijk toch een beetje of dat ik die volledig vertrouw, zeker met de afgelopen coronacrisis dat je... Allez sommige beslissingen zijn echt gewoon slecht genomen, gelijk altijd uit die lockdowns, dat was volgens mij veel te snel. Dus... Ik heb *lacht*, ja nu dat ik er zo over denk zo wat minder vertrouwen daarin... Maar ja, dat is nu heel gericht op die coronacrisis, maar misschien op andere vlakken dat die wat meer te vertrouwen zijn. Maar voorlopig zou ik het toch zo eerder op een 5 à 6 houden qua vertrouwen.

K: Ja. En hebt u al enige vorm van discriminatie ervaren vanwege uw homoseksualiteit?

G: In het algemeen of?

K: Ja, algemeen en ja misschien ook politiek gericht, maar dat zal misschien minder zijn?

G: Ja het is niet dat ik echt in de politiek ben dus daar kan ik nu echt niet op antwoorden. Maar, allez ik denk dat iedereen wel zo een beetje allez... Ja... Nee ja, ik ondervind niet echt discriminatie, nu zeker niet meer. Maar ja vroeger in het eerste middelbaar, da's natuurlijk een ander verhaal. Maar... Ja. Over het algemeen word ik niet echt gediscrimineerd nee, *lacht*.

K: Ja. En vind je dat de overheid daar wel zo voor opkomt voor zo discriminatie tegen LGBTQ+ tegen te gaan, of dat daar echt wel beleid rond is, of vind je eerder dat je in de steek gelaten wordt?

G: Euhm... *denkt na*. Beiden?

K: Ja.

G: In de zin van, er zou misschien wat explicieter op gereageerd mogen worden bij bepaalde voorvallen van... Allez wat was het, vorig jaar dat die mens daar eens was neergestoken geweest door die minderjarige?

K: Uhu.

G: Dat ik denk van, allez, daar moet nu toch wel... Allez dat kan nu toch gewoon wel niet meer? Het is de 21ste eeuw, zo'n dingen zouden nu ondertussen eigenlijk niet meer mogen voorvallen.

K: Uhu.

G: Maar allez ik denk wel dat er voldoende wordt opgetreden, maar misschien dat het soms nog wat harder mag zijn.

K: Ja. Ja. En vind je dat de LGBTQ+-community ondervetegenwoordigd is in de politiek?

G: Ja dat denk ik wel.

K: Ja.

G: Ja allez... Dat er misschien te weinig wordt over gesproken binnen de politiek. Dat er wel zo'n aantal, ja... Ja dat er wel wat meer aandacht naar mag zijn, dat vind ik wel.

K: Ja.

G: En dat er wat meer vertegenwoordiging mag zijn. Dat, ja. Daar kan ik mij in vinden.

K: Uhu. En heeft dat ook enigszins impact op uw politiek vertrouwen?

G: Ja. Ja... Ja. Dat lijkt mij wel. Ik denk dat moest er meer vertegenwoordiging zijn dat het voor mensen zoals ja... Voor de LGBTQ+-community interessanter gaat zijn, omdat ze zich dan toch meer vertegenwoordigd voelen. Ik denk wel dat dat mag. Dat dat zeker een nut heeft.

K: Ja... Dus je vindt het zeker wel een belangrijk probleem eigenlijk?

G: Ja. Ja.

K: Ja. En denk je dat dit ook het geval is voor andere minderheidsgroepen?

G: Ja zeker he. Allez... Hoe dat ik soms op tv hoor hoe dat sommige partijen zich gedragen tegenover minderheden, denk ik wel dat er zeker meer vertegenwoordiging mag zijn. Dat ze zo die bepaalde groepen in de politiek wat kunnen in bedwang houden.

K: Hmm.

G: Allee, snap je? *lacht*

K: Ja ja ja, ik snap wat je bedoelt *lacht*. Euhm, ja mijn thesis specifiek gaat zo over een vergelijking tussen België en Hongarije, omdat ja in Hongarije er antiwetten zijn en zo, en met zo op basis van data uit enquêtes globaal heb ik wel al ondervonden euhm door statistische analyse dat discriminatie wel echt samenhangt met wantrouwen in de politiek. Hoe denk jij dat dat komt?

G: Euhm... *denkt na*. Ja. Awel ik denk dat dat gewoon ook terug vasthangt samen met te weinig vertegenwoordiging...

K: Uhu.

G: ... in de politiek, dat mensen daardoor sowieso al wat minder vertrouwen hebben in de politiek. Maar dan ook discriminatie zeker. Zeker discriminatie, dan voel je je zo wat alleen en ik denk wel dat dat een rol kan spelen, zo het gevoel van alleen zijn, dat je dan nog meer juist gaat kijken van “oh, er zit zelfs niemand in de politiek, allee of toch weinig, er is weinig vertegenwoordiging in de politiek”, dat dat dan meer het wantrouwen stimuleert.

K: Ja, ja. Oké! Dat was het, dat waren alle vragen!

G: *lacht* Ik hoop dat het een klein beetje behulpvol was, want ik ben niet zo into politiek...

K: Ja! Nee nee maar echt wel, het waren echt goede antwoorden hoor, geen zorgen! Bedankt voor uw antwoorden en voor uw tijd! Als er nog updates zijn rond mijn thesis achteraf wil ik ze gerust laten weten!

G: Allee, da's graag gedaan! En ja doe dat maar!

Interview 4 met T (22, lesbienne) – zaterdag, 21/05/2022

K: *na persoonlijke begroeting en gesprek* Mijn eerste vraag is eigenlijk gewoon: wat is uw leeftijd? *lacht*

T: Ik ben 22.

K: En u identificeert zich als... vrouw he?

T: Als een vrouw ja.

K: En hoe behoort u tot de LGBTQ+-community?

T: Ik val op meisjes *lacht*. Ja.

K: Ja. En bent u politiek geëngageerd? Alleen engagement is hier een breed begrip, dus da's bijvoorbeeld of u al protesten hebt bijgewoond, petitie gestart of getekend, euhm, actief lid zijn van een politieke partij of gewoon geïnformeerd gaan stemmen, euhm op uw partij naar voorkeur, of regelmatig het nieuws volgen.

T: Euhm, qua protesten volgen alleen er zelf in meelopen dat niet, petitie tekenen wel, en ik probeer mij wel ja te informeren over waarvoor dat bepaalde partijen staan als ik ga stemmen natuurlijk, want je wilt niet dat je stemt voor iets dat jezelf eigenlijk teniet zou doen.

K: Ja.

T: Alleen als je snapt wat ik bedoel.

K: Uhu. En hebt u vertrouwen in politici en partijen?

T: Pff, ik vind dat moeilijk omdat ze beloven wel veel dingen maar er komt nooit echt veel van in huis eigenlijk. Dus, als ik dan ga stemmen stem ik op die dat het meeste bij mijn gedachtegoed ligt, maar da's niet altijd in verband met mijn seksualiteit of zo.

K: Uhu.

T: Da's eerder met hun kijk op de wereld dan.

K: Ja. Maar dus ja het hangt er eerder vanaf wie of wanneer, dat vertrouwen is.

T: Ja.

K: En stel dat u dat moest zetten op een schaal van nul tot tien? Hoeveel zou dat dan zijn?

T: Op wat bedoel je dan?

K: Ja uw vertrouwen in de politiek gewoon, als dat zo heel algemeen zou zijn.

T: In het algemeen een 3 of 4 of zo.

K: Ja.

T: Ja. Niet zo wauw eigenlijk.

K: Ja.

T: Ze doen maar wat en ik zal volgen, maar, ja...

K: *lacht* Ja. En hebt u al enige vorm van discriminatie ervaren vanwege uw LGBTQ+-identiteit?

T: Ja toch wel. Allee het is niet echt discriminatie, tenzij, allee ja, ik vind dat niet echt discriminatie, da's eerder pestgedrag daarover.

K: Uhu.

T: Maar da's ook wel al even geleden eigenlijk.

K: Ja. En hoe treedt de overheid daartegen op, tegen zo discriminatie? Allee heb je het gevoel dat daar beleid rond is of dat-

T: -Nee. Echt niks. They don't give a f*ck.

K: *lacht* Haha oké. Euhm, ja dus u zou zeggen dat u eerder zich in de steek gelaten voelt op dat vlak?

T: Ja toch wel.

K: En heeft die discriminatie dan een impact op uw politieke participatie en uw vertrouwen?

T: Nee, niet per se. Allee ik denk dat niet.

K: Ja. En vindt u dat LGBTQ+-community ondervertegenwoordigd is in de politiek?

T: Dat wel denk ik. Allee ik heb toch niet echt weet van openlijke queer people in politiek of zo. Misschien een paar, maar ook echt ik zou 't niet weten wie euh om eerlijk te zijn.

K: Ja.

T: Dus... Dat zegt al genoeg.

K: Uhu. En vindt u dat een belangrijk probleem, dat die ondervertegenwoordiging er is?

T: Bwa, ik vind dat niet per se een probleem, maar het is natuurlijk wel belangrijk dat de belangen van iedereen worden aangevinkt in zo, allee op politiek vlak natuurlijk.

K: Uhu.

T: Allee, mensen die niet tot die community behoren kunnen dat even goed doen, maar zij ervaren die dingen niet, dus waarom zouden zij het eigenlijk belangrijk vinden? Allee snap je wat ik wil zeggen?

K: Ja, meer voor zo een correcte weerspiegeling van de samenleving zo op die manier?

T: Ja voilà.

K: En denkt u dat zo die ondervertegenwoordiging enigszins ook een impact heeft op uw politiek vertrouwen, of?

T: Nee dat denk ik niet. Nee niet per se, want mij maakt dat totaal niet uit of dat nu iemand is die er wel of niet tot behoort. 't Is gewoon, welke actie onderneem je en wat verandert er of wat verandert er niet.

K: Uhu.

T: Allee dat kan even goed zijn dat dat de meest hetero man is dat je kan tegenkomen, die zich effectief inzet voor die belangen, maar dan ook allee de meest gay persoon die je kan tegenkomen, die dan zoiets heeft van "ja foert". Allee dus dat maakt niet zoveel uit, 't is gewoon, de acties die ze ondernemen dat eigenlijk het belangrijkste zijn voor mij.

K: Ja. En voor andere minderheidsgroepen, denkt u dat dat het geval is dat die ondervertegenwoordiging wel een impact kan hebben op politiek vertrouwen?

T: Euhm, ja dat denk ik wel. Allee, ik kan daar wel in komen dat dat een invloed zou kunnen hebben.

K: Uhu. Ja. Ja mijn huidige thesis gaat dus- da's een vergelijking tussen België en Hongarije, en met zo analyse heb ik al zo ondervonden dat discriminatie toch wel echt samenhangt met wantrouwen in de politiek. En hoe denkt u dat dat komt?

T: Goh. Wacht he, discriminatie hangt samen met wantrouwen in de politiek?

K: Ja.

T: Amai, daar moet ik even over nadenken ze.

K: *lacht* Da's oké, het is toch de laatste vraag dus *lacht*.

T: Euhm... Wacht he... Hoe dat ik denk dat het komt dat dat samenhangt daarmee?

K: Ja.

T: Maar ik denk, euhm... Als je ziet, bijvoorbeeld bij ons, in België zo het Vlaams Belang en zo, dat heeft een- ja da's sterk gegroeid eigenlijk in de voorbije verkiezingen zal ik zeggen. En ik denk dat de mensen die discrimineren dan, dat die zich iets te comfortabel voelen bij het feit van "ah ja wij zijn toch met de meerderheid, dus he, wat maakt het uit?".

K: Uhu.

T: Ik denk dat dat dat daar zo een beetje door... Allee, dat ze zich gewoon te comfortabel voelen bij het feit dat ze maar mogen discrimineren en racistisch zijn, homofob, allee, het maakt allemaal niet uit want ze zijn toch met de meesten, zo. Ik denk dat dat hun gedachtegang een beetje is en dat dat daardoor wel wat samenhangt.

K: Ja. Oké.

T: Allee, ja. Ik denk dat ze gewoon te comfortabel zijn met het feit dat ze het kunnen doen.

K: Uhu.

T: Ja.

K: Ja. Oké! Merci, dat waren alle vragen! *lacht*

T: Oké.

K: Bedankt om te antwoorden op de vragen en bedankt voor uw tijd!

T: Da's graag gedaan ze, ik help graag en als er nog vragen zijn of zo mag je ze altijd doorsturen.

K: Oké. Als er nog updates zijn rond mijn thesis achteraf laat ik het weten!

T: Dat is goed, doe maar!
